

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Katedra praktické teologie

Bakalářská práce

**MODELY DIAKONSKÉ SLUŽBY
VE VYBRANÝCH NÁBOŽENSKÝCH
SPOLEČENSTVÍCH V ČR**

jejich přínosy a negativa pro praxi

v Církvi adventistů sedmého dne

Vedoucí práce: Ing. Dr. Alois Křišťan, Th.D.

Autor práce: Aleš Kocián

Studijní obor: Pastorační asistence, kombinované studium

Ročník: I.

2009

PROHLÁŠENÍ O SAMOSTATNÉM ZPRACOVÁNÍ

Prohlašuji, že jsem svoji bakalářskou práci vypracoval samostatně, pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě /resp. v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Teologickou fakultou/ elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

17. března 2009

Aleš Kocián

PODĚKOVÁNÍ

V první řadě vyjadřuji své poděkování Ing. Dr. Aloisi Kříšťanovi, Th.D. za cenné rady, náměty a nasměrování práce.

Chtěl bych poděkovat PhDr. Josefu Hrdinkovi, PhD. z Teologického semináře Církve adventistů v Sázavě za zadání tématu práce. Díky tomu jsem se mohl sejit se zajímavými lidmi z mnoha náboženských společenství v České republice, dozvědět se od nich nové informace, zajímavé ale často i velmi podnětné.

Jsem vděčný všem, kteří byli ochotni odpovídat na mé dotazy, a zvláštní poděkování vyjadřuji těm, kdo se mnou sdíleli o pozitiva i negativa přístupu svého společenství ve věci diakonské práce.

Zvláštní poděkování zde patří bratru Alexandru Haniskovi, jáhnovi římskokatolické farnosti v Turnově. Jednu jeho větu z našeho rozhovoru jsem si okamžitě zapamatoval a bez potřeby dlouhého uvažování ji vybral jako motto této práce.

Své poslední poděkování vyjadřuji své milované manželce Elence, která mi je oporou nejen v době, kdy svůj čas věnuji studijním povinnostem, místo abych se věnoval rodině. Obdivuji její trpělivost.

OBSAH

MOTTO	6
1. ÚVOD	7
2. ZÁKLADNÍ POJMY	9
2.1 DIAKONIE	9
2.2 PASTORACE	9
2.3 HLAVNÍ CÍLE PASTORAČNÍ A DIAKONSKÉ PÉČE	10
2.3.1 <i>V užším, ryze křesťanském pojetí:</i>	10
2.3.2 <i>V širším, obecnějším pojetí</i>	11
3. DIAKONIE A DALŠÍ POJMY PODLE BIBLE	12
3.1 DIAKONSKÁ PÉČE (SOCIÁLNÍ PRÁCE) VE STARÉM ZÁKONĚ	12
3.2 DIAKONIE V NOVÉM ZÁKONĚ	13
3.2.1 <i>Biblické použití slov diakoneó, diakonia a diakonos:</i>	13
3.2.2 <i>Potřeba diakonské služby podle Lukáše</i>	15
3.2.3 <i>Povolání a zvolení diakonů</i>	17
3.2.4 <i>Příběh Kornélia</i>	19
4. DIAKONIE V CÍRKVI ADVENTISTŮ S. D.	23
4.1 ELLEN G. WHITEOVÁ A PASTORACE	23
4.2 CÍRKEVNÍ ŘÁD O DIAKONII	24
4.3 PASTÝŘSKÁ A DIAKONSKÁ PRAXE V CASD – JEJÍ KLADY A ZÁPORY.....	25
5. DNEŠNÍ TRENDY PASTORAČNÍ PÉČE VE VYBRANÝCH NÁBOŽENSKÝCH SPOLEČENSTVÍCH V ČR	28
5.1 DOTAZNÍK	28
5.2 CÍRKVE V ČR PODLE NÁBOŽENSKÉHO VYZNÁNÍ	29
5.3 VÝSLEDKY DOTAZNÍKU V ODPOVĚDÍCH ZÁSTUPCŮ NĚKTERÝCH CÍRKVÍ A NÁBOŽENSKÝCH SPOLEČENSTVÍ	31
5.3.1 <i>Církev římskokatolická - CŘK</i>	31
5.3.2 <i>Českobratrská církev evangelická - ČCE</i>	33
5.3.3 <i>Církev československá husitská - CČSH</i>	34
5.3.4 <i>Náboženská společnost Svědkové Jehovovi</i>	36
5.3.5 <i>Pravoslavná církev v českých zemích</i>	38
5.3.6 <i>Evangelická církev augsburského vyznání - ECAV</i>	39
5.3.7 <i>Slezská církev evangelická augsburského vyznání - SCEAV</i>	40
5.3.8 <i>Křesťanské sbory</i>	41
5.3.9 <i>Apoštolská církev - AC</i>	43
5.3.10 <i>Křesťanská společenství - KS</i>	44
5.3.11 <i>Bratrská jednota baptistů - BJB</i>	45
5.3.12 <i>Jednota bratrská - JB</i>	46

5.3.13 Starokatolická církev v ČR.....	49
5.3.14 Federace židovských obcí v ČR - FŽO.....	50
5.3.15 Církev Ježíše Krista svatých posledních dnů - Mormoni.....	52
6. SHRUTÍ A PRAKTICKÉ NÁMĚTY DO PRAXE.....	55
6.1 HLAVNÍ ÚKOL PASTORACE A DIAKONIE JE VYTVOŘIT DOBRÉ ZÁZEMÍ PRO EVANGELIZACI.....	55
6.2 EVANGELIZACE BEZ NÁSLEDNÉ PÉČE JE POLOTOVAR	57
6.3 PRAKTICKÁ SPOLUPRÁCE OBOU SLOŽEK.....	59
7. ZÁVĚR.....	62
8. POUŽITÁ LITERATURA	63
ABSTRAKT	65
ABSTRACT	66

MOTTO

„Podat sklenici vody může být mnohdy víc než dát zázračný lék.“

Alexander Hanisko, jáhen ČŘK v Turnově

1. ÚVOD

Je smutným faktem stavu naší současné církve, že zájem našich členů o začlenění se do sborové práce se s každým rokem rapidně snižuje. Představení ostatních církví a náboženských společenství v České republice se s tímto faktem, žel, každodenně potýkají také. Zásadně se tato skutečnost dotýká i jedné z nejdůležitějších oblastí života jakékoliv sociální skupiny – společenského života, zájmu jednotlivců o jiné jednotlivce – který je v Novém zákoně nazýván prací diakonskou.

Spolu s tímto jevem můžeme v našich dnešních církvích pozorovat i druhou negativní skutečnost. Počty členů všech náboženských společenství někdy více, někdy o něco méně nápadně, ale zato s vytrvalou tendencí klesají.

Členové Církve adventistů, kteří byli do církve přivedeni prostřednictvím veřejných evangelizačních kampaní v první polovině 90. let, dnes již ve vysokém procentním zastoupení v církvi nejsou. Obvykle se vina dává urychlenému křtu, potažmo krátké délce biblického vyučování těchto nových členů. Je ale také pravda, že noví členové se bez takovýchto kampaní do naší církve, ani ostatních společenství, nijak ochotně ani rychle nehrnou. Jde jen o jednotlivce.

Neleží však problém odchodu nových členů jinde než v krátké době biblického vyučování? Není důvodem spíše nezájem stávajících členů o jakoukoliv angažovanost, včetně nezájmu o osobní životy nově příchozích? Nestaly se současné církve, včetně našich sborů, pouhou výkladní skříní nabytého majetku a spokojenosti se svým vlastním spasením? V čem se lišil přístup prvotní, rychle rostoucí apoštolské církve od naší dnešní současnosti?

Těchto několik otázek předznamenává zaměření této práce. Chtěl bych v ní porovnat přístup vybraných náboženských společenství v ČR k pastorační, resp. diakonské práci, pokud to bude možné, je záměrem

najít poučení z kladů i záporů jejich přístupu k věřícím členům i nově příchozím. Cílem této práce pak je přispět teoretickými závěry k praktickému zlepšení naší v současnosti zaběhané, ale žel mnohdy vážnoucí praxe.

Zároveň však má tato práce také posloužit jako určitá prvotní sonda do tématu sociální práce v jednotlivých náboženských společenstvích v ČR, se záměrem se tématu hlouběji věnovat později, v závěru studia, v diplomové práci.

2. ZÁKLADNÍ POJMY

Hned na počátku považuji za nezbytné vysvětlit používání dvou zásadních pojmů – „diakonie“ a „pastorace“, tak, jak se v této práci budou vyskytovat. Následující vysvětlení obou termínů vychází ze zaužívané praxe v Církvi adventistů sedmého dne (dále CASD), a je zde uvedeno právě proto, že v praxi jiných křesťanských církví a společenství se může pochopení těchto dvou pojmů někdy i zásadně lišit.

2.1 *Diakonie*

Sbor je místem, kam Pán přivádí hříšníky, toužící po pokání. Když se někdo křtem připojí ke sboru, pak jako znovuzrozený věřící stojí pouze na začátku svého křesťanského života. Není zcela osvobozen od zlovyků minulého života. Úlohou „diakonie“ je, aby mu pomáhala, podporovala jeho duchovní růst. Tato podpora ovšem není omezena jen na počáteční období příslušenství k církvi, nýbrž má být poskytováno po celý křesťanský život. Diakoni jsou na demokratickém základě voleni z členů církve, při jejich volbě by se mělo přihlížet též na jejich duchovní obdarování. I činní diakoni mají mít své diakony. Diakonie se stará o udržování duchovního zdraví svěřených členů, zahrnuje péči o jejich duchovní růst ale i o jejich všední starosti, vzájemné sdílení se. Diakonie je v případě CASD službou laiků.

2.2 *Pastorace*

Smolík uvádí, že „Služba pastýře je ve svém nejvlastnějším smyslu služba k víře“¹ a k životu z víry.

Pastýřská či pastorační péče zahrnuje vlastně veškerou činnost pracovníka postaveného do čela křesťanského sboru. Prvotním úkolem tohoto církvi pověřeného pracovníka, kazatele, pastýře, je zvěstování,

¹ Smolík Josef, *Pastýřská péče*, Praha, Studijní texty Komenského evangelické bohoslovecké fakulty v Praze, Kalich, 1991, str. 6

kázání, tlumočení a vyřizování Božího slova nejen slovy ale i činy.² Narozdíl od diakonské péče, „pastorace“ je péčí o duchovní růst a duchovní zdraví členů ze strany duchovního. V případě obou skupin však jde o to těšit, napomínat ale i povzbuzovat.

2.3 Hlavní cíle pastorační a diakonské péče

Jsou zde uvedeny tak, jak je ve své knize uvádí Křivohlavý:

2.3.1 V užším, ryze křesťanském pojetí:

- Pomoci víře a životu z víry (A. D. Muller)
- Pomáhat lidem, kteří se snaží vidět svou životní situaci z hlediska víry a podle toho pak i realizovat (uskutečňovat) svůj vlastní život. Toto vidění je přitom chápáno jako dar a ne jako výsledek odborného uvažování. (R. Bluhm)
- Cílem pastorační péče je uprostraňovat Duchu svatému - Utěšiteli (Parakleitos), - aby se mohl dotknout lidí v tísní, těžkostech problémech, konfliktech a životních krizích a katastrofách. Jde o to dát se vést Duchem svatým a pomáhat druhým lidem, aby se dali vést Duchem svatým.
- Cílem pastorační péče je pomáhat lidem v jejich křesťanské sebeaktualizaci (sebeuskutečňování) tj.abychy byli těmi, kterými by být mohli a měli.
- Cílem pastorační péče je pomoci bližním nést břemena života tak plnit zákon Kristův. Projevovat v praxi vzájemnou lásku, která váže křesťany spolu navzájem.
- Cílem pastorační péče je jít ve šlépějích Pána Ježíše Krista a tak jako on s lidmi hovořit a pomáhat jim přerůzným způsobem - jak on to dělal.
- Cílem pastorační péče je pomáhat druhým lidem - spolubratřím a spolusestrám - k tomu, aby byli opravdovějšími a zralejšími křesťany.

² Havránek Alexandr, *Úvahy o pastýřské péči*, Praha, vydala Rada Církve bratrské, 1986, str. 19

(G. R. Collins).

- Cílem pastorační péče je posílit odvahu k věření. (D. Stollberg)

2.3.2 V širším, obecnějším pojetí

(uvedeno podle G. R. Collinse, 1980):

- Cílem pastorační péče je pomáhat lidem v jejich životních problémech, • pomáhat jim tam, kde si chtějí navzájem lépe porozumět,
- pomáhat jim změnit neefektivní (neúčinné způsoby (chování),
- poskytovat jim sociální oporu (být s nimi, nenechat je osamocené a opuštěné), • pomáhat jim l~zvládat jejich vnitřní problémy, konflikt, emocionální (citové) obtíže, falešné představy atp.,
- podněcovat (stimulovat je k tomu. Aby mysleli a jednali jinak (lépe, vhodněji, správněji atp.),
- pomáhat jim k tomu aby se plněji rozvíjeli a zráli jako osobnosti,
- pomáhat jim ukončit rozvíjející se katastrofické dění, které hrozí, že to s nimi bude ještě horší,
- preventivně je učit účinnějším způsobům zvládnání zátěže, stresu a distresu.³

³ Křivohlavý Jaro, *Pastorální péče*, Praha, Evangelikální teologický seminář, 2000, str. 15-16

3. DIAKONIE A DALŠÍ POJMY PODLE BIBLE

3.1 *Diakonská péče (sociální práce) ve Starém zákoně*

„Diakonskou péčí“, v kontextu našeho pochopení lépe řečeno jednu její část - „sociální práci“ - zavedl Bůh již ve „starozákonní církvi“, v době, kdy okolní národy Izraele neměly pražádnou potřebu se tímto problémem vůbec zabývat. Krátce poté, co Izraelci obsadili Kanaán, Bůh společně s dalšími občansko-právními principy předložil Izraelcům pokyny, jak mají pečovat o lidi chudé, nemajetné a ty, kteří se díky životním okolnostem octli v tíživé sociální situaci. Bůh od svého lidu vyžadoval, aby do určité míry převzali odpovědnost za pomoc potřebným skupinám lidí.

V knize Levitikus 19, 9-10 stojí: „Až budete ve své zemi sklízet obilí, nepožneš své pole až do samého kraje a nebudeš paběrkovat, co zbylo po žni. Ani svou vinici úplně nevysbíráš, nebudeš na své vinici paběrkovat spadaná zrnka; ponecháš je pro zchudlého a pro hosta. Já jsem Hospodin, váš Bůh.“

V knize Deuteronomium 14:29 čteme: „I přijde lévijec, protože nemá s tebou podíl ani dědictví, a bezdomovec, sirotek a vdova, kteří žijí v tvých branách, a budou jíst dosyta, aby ti Hospodin, tvůj Bůh, žehnal při každé práci, kterou bude tvá ruka konat.“

Na mnoha místech Starého zákona Bůh politickým s duchovním vůdcům národa vytýká, že v dobách duchovního úpadku majetní a mocní utiskovali a vykořisťovali obyčejné a chudé lidi, kteří neměli žádný společenský vliv.

Například Ámos 4,1 píše: „Slyšte toto slovo, bášanské krávy, které jste na Samařské hoře, které utiskujete nuzné a křivdíte ubožákům. Říkáte jejich Panovníkovi: ‘Dávej, ať hodujeme!’.“ Nebo Izaiáš 1,16-17 vytýká lidu: „Omyjte se, očistěte se, odkliděte mi své zlé skutky z očí, přestaňte páchat zlo. Učte se činit dobro. Hledejte právo, zakročte proti násilníku, dopomozte k právu sirotkovi, ujímejte se pře vdovy.

Není proto překvapením, že k duchovní obnově nutně patří také obnovení mezilidského soucitu a praktické pomoci. Prorok Izaiáš spojuje praktickou zbožnost s modlitbou, půstem a bohoslužbou. V 58 kapitole 7-10 hovoří o praktických důsledcích víry v Boha: „Cožpak nemáš lámat svůj chléb hladovému, přijímat do domu utištěné, ty, kdo jsou bez přístřeší? Vidíš-li nahého, obléknout ho, nebýt netečný k vlastní krvi?... budeš-li štedrý k hladovému a nasytíš-li ztrápeného, vzejde ti v temnotě světlo a tvůj soumrak bude jak poledne.“

Náboženská víra podle Starého zákona není pouze záležitostí rozumového přesvědčení nebo duchovního prožitku, nýbrž úzce souvisí s praktickým životem, se vztahem k Bohu, k bližnímu i k sobě.

3.2 Diakonie v Novém zákoně

3.2.1 Biblické použití slov diakoneó, diakonia a diakonos:

V Novém zákoně se setkáváme s pojmy διακονεω (sloužit), διακονια (služba) a διακονος (služebník, diakon, pomocník). Podívejme se na původní význam těchto slov a jejich význam v učení apoštolů.

1. Διακονεω se v Septuagintě nevyskytuje. Ostatní dvě slova ano, ale bez teologického významu.⁴
2. Stejně tak víme, že tato slova nemají křesťanský původ. Poprvé se s nimi setkáváme v dílech Herodota, řeckého dějepisce, kde znamená „sloužit u stolu“, „připravit svatební hostinu“. V řečtině je znám širší význam tohoto slova, a sice starostlivost o stravu, a v ještě širším smyslu

⁴ Klinken Jaap van, *Diakonia, Mutual Helping with Justice and Comparission*, Michigan, William B. Eerdmans Publishing Company, Grand Rapids, 1989, str. 26-27

službu vůbec.⁵

3. Zdá se, že neexistuje žádný etymologický argument pro spojení slov δια (skrze) a κονισ (prach) v jedno slovo διακονεω, v každém případě kombinace těchto dvou slov zdůrazňuje pokoru. Ve starověkém Řecku měla ale služba velmi nízké postavení. Sofisté se ptali: „*Jak by člověk mohl být šťastný, pokud by měl jinému sloužit?*“ Přípustná byla pouze služba státu.⁶
4. Novozákonní pojetí slova διακονεω v užším slova smyslu znamená „*službu u stolu*“ (Luk 17,8). Je tak označena i služby Marty, Lazarovy sestry (Jan 12,2) a také služby andělů Pánu Ježíši pokoušenému na poušti satanem (Mat 4,11).

V širším smyslu je toto slovo použito pro službu při stolu, přípravu pokrmu, obstarávání potravy (Sk 6,2-4). Zde se mluví o volbě diakonů a oddělení *apoštolské služby slova od služby při stolu*.
5. V Ježíšově učení vyniká myšlenka o vedoucím, který slouží jiným (Luk 12,37). On sám v tom dává příklad při umývání nohou (Jan 13,3.4.12-16) a tuto myšlenku shrnuje slovy: „*Kdo mezi vámi je největší, buď jako poslední, a kdo je v čele, buď jako ten, který slouží*“ (Luk 22,26)
6. Toto slovo je používáno také tehdy, když je vyjádřen souhrn křesťanské služby lásky (nakrmit, obléci, podporovat hmotně atd.) (Mat 25,42-44; Luk 8,3).

⁵ Óscai S., *Diakonie*, Praha, vydalo odd. služby Česko-Slovenské Unie CASD, 1995, str. 3, ISBN neuvedeno

⁶ Klinken, str. 28

7. Διακονεω ale také znamená i *službu slova*. Pavlovi spolupracovníci Timoteus a Erastus, konající službu slovem, byli zároveň jeho spoluslužebníky, pomocníky διακονουνησ (Sk 19,22). Z Pavlových listů se ale dozvídáme, že nebyli pouze kazateli slova, vykonávali také pastorační práci (1Tim 4,13; 5,1nn; 2Tim 4,1-5; Tit 2,1nn).
8. Nový zákon dále používá slovo διακονεω i pro označení služby lásky v tom nejširším slova smyslu. Vyplývá to z verše Žid 6,10. Zde se mluví o „*sloužení svatým*“. Písmo zde má na mysli vzájemné sloužení si ve sboru. Na to apoštol Pavel navazuje ve svých pastoračních listech (např. 1Tim 3,10.13).
9. Διακονοσ (diakon) je ten, kdo na základě povolání či poslání vykonává práci služby. V Písmu se s tímto pojmem setkáváme ve dvojím smyslu: všeobecném a speciálním.

Všeobecně se myslí posluhující nebo ten, který je sluhou určitého pána, včetně služebníka Božího, služebníka sboru.

Speciálně je to ten. Kdo ve sboru vykonává určitou služebnost. Diakon byl pověřen organizačními úkoly a službou lásky. Vyplývá to z obsahového významu diakonské práce (1Tim 3,8-13).⁷

3.2.2 Potřeba diakonské služby podle Lukáše

Skutky 1

To je Lukášova zpráva o ustavení církve a očekávání zaslíbení

⁷ Óscail, str. 4-5

Ducha svatého.

Skutky 2

Zpráva o zázračném vylití Ducha a jeho úžasné působení prostřednictvím vznikající církve. Tisíce lidí se obracejí a po křtu začínají tvořit církev. V této velmi dynamické době církev početně rychle rostla, formulovala svoji věrouku, průběžně vytvářela organizační strukturu, aby dobře fungovala. Do církve přicházejí různé skupiny lidí: vzdělaní a prostí, chudí a bohatí a právě tato skutečnost vyvolává potřebu charitativní činnosti – vzájemné pomoci. Objevují se problémy – sociální rozdíly, které je nutné řešit. Zaznívají první stížnosti – národnostně podbarvené – že jsou zanedbávány vdovy pohanského původu. V tomto „nenormálním“ světě je „normální“, že i v církvi vznikají nejrůznější problémy; velmi však záleží na způsobu, jakým se řeší.

Je důležité si uvědomit, že církev ve své práci se od počátku setkávala se sociálními problémy a řešila je, protože lidé, kteří do církve přicházejí, je prostě prožívají. Tak tomu bude až do konce, a možná, že problémy budou ještě pronikavější. Ježíš Kristus ve své prorocké promluvě o době konce zdůraznil, že i v době před jeho příchodem bude péče věřících lidí „hladové, žíznivé, neoblečené, nemocné a vězněné“ (Mt 25,35-36) důkazem autenticity náboženství. Podobně i Jakub ve svém listu zdůraznil sociální aspekt prožívaného křesťanství: „Pravá a čistá zbožnost před Bohem a Otcem znamená pamatovat na vdovy a sirotky v jejich soužení...“ (Jk 1,27).

Skutky 6

Na počátku kapitoly následuje okamžitá reakce učedníků, ti se snaží řešit problémy, ale brzy jsou zahlceni péčí o časné záležitosti podobně jako Mojžíš po odchodu Izraelců z Egypta. Tenkrát Mojžíšovi poradil jeho tchán Jitro, aby část problémů svěřil kompetentním osobám a sám se zabýval jen těmi nejdůležitějšími (Ex 18). Stejný problém vznikl i v apoštolské církvi, ale princip řešení už byl známý. Učedníci řeší dilema: Čemu mají

věnovat více sil a času – problémům lidí nebo kázání evangelia a vyučování duchovním pravdám? Problém bylo nutné řešit okamžitě a moudře, ale oni neměli dost sil, zkušeností ani prostředků pro jejich řešení. Proto svolali odpovědné vedoucí a tento problém řeší společně. Skut 6,2-4. Mají konkrétní návrh, aby „službou“ potřebným byli pověřeni vybraní lidé, kteří by se stali kompetentními pomocníky v této oblasti.

3.2.3 Povolání a zvolení diakonů

Skutky 6,5-6

Lukáš stručně zaznamenává důležitou skutečnost: jak Bůh spolupracoval s církví při zvolení těchto lidí. Apoštolé, kteří byli vedoucími ale i členy společenství zároveň:

- a) Určili počet členů vedoucího sboru – 7 lidí. Ani málo ani hodně. Bylo to 7 „vedoucích“ mužů, kteří si určitě hledali další pomocníky. Neefektivněji pracují dostatečně malé skupiny a 7 je i z pohledu psychologů a manažerů optimální počet, který je schopen záležitosti zvážit odpovědně a na druhé straně efektivně jednat a pracovat.
- b) Vyzvali shromáždění, aby mezi sebou vybrali těchto sedm mužů. To znamená, že do volby diakonů se aktivně zapojilo shromáždění. Měli zvážit, jestli duchovně skutečně žijí, jestli jsou „plní Ducha“, jestli jsou moudří, aby dokázali posoudit problémy a rozhodnout o jejich efektivním řešení, jestli projevují křesťanský charakter, jestli jsou ochotní ke službě, jakou mají pověst atd. Diakony volí celý sbor, ne pouze kazatel nebo starší. Členové církve mají největší pravomoc v církvi. Shromáždění, které své zástupce vybralo pak svoje rozhodnutí stvrdilo volbou.
- c) Pak je zvolili, to znamená, že je odhlasovali. Volba je důležitá z několika důvodů. Předně je otevřeným vyjádřením vůle všech zaangażovaných odpovědných lidí. Bůh svěřil církvi odpovědnost za volbu do jednotlivých služebností. Bůh se s odpovědnou volbou založenou na biblických principech ztotožňuje.

S ohledem na tento zmiňovaný bod prokazatelné biblické praxe by dle mého názoru bylo velmi užitečné, aby diakoni, (zde myšleno církví oddělení pracovníci, pověření péčí o sociální oblast členů církve), nebyli pouze jmenování/dosazení nadřízenou demokratickou či autokratickou autoritou, ale byli voleni, či alespoň byli navrhováni plénem věřících svého církevního společenství.

Za druhé. Volba je pro volené lidi důkazem jejich povolání. Má-li člověk zodpovědně plnit svěřené poslání, potřebuje vědomí, že byl povolán a pověřen. Že má odpovědnost a kompetenci k plnění úkolů.

Za třetí. Pověřeným osobám tato skutečnost dává vnitřní sílu, když mají nepříjemné povinnosti napomínání, kázně a také jim pomáhá v krizích, kdy se ocitají v pokušení svoji činnost skončit.

d) Biblický text píše, že pak byli diakoni přivedeni před apoštoly a ti je pro službu oddělili modlitbou a vkládáním rukou. Modlitba a oddělení jsou významné duchovní prvky pastorační a diakonské služby. Schopnost pracovat v duchovní sféře Božího díla vyžaduje víc než pouhé lidské schopnosti. Ty jsou určitě také potřeba, ale těžiště uschopnění pro Boží službu leží v duchovní oblasti.

Oddělení a modlitba naznačují opět několik skutečností: Oddělení pro Boží službu znamená, že Bůh si na tohoto člověka dělá zvláštní nárok, že je určen pro Boží službu. Proroci a králové ve starozákonní době byli oddělení pomazáním olejem. Jakoby se Bůh těmto lidem zavazoval, že je povede, bude žehnat jim a jejich prostřednictvím i těm, kterým slouží. Oddělením v modlitbách a vzkládáním rukou Bůh svěřuje člověku duchovní autoritu a kompetenci současně s odpovědností za tuto službu. Oddělením v modlitbách a vzkládáním rukou Bůh svěřuje člověku duchovní autoritu a kompetenci současně s odpovědností za tuto službu.

Za druhé. Modlitba je vyjádřením spoléhání se na Boha. V duchovenské práci s lidmi nastává mnoho situací, kdy diakon nebo pastorující člověk potřebuje Boží moudrost a moc Ducha. Kdy člověk cítí své lidské hranice

a spoléhá se na Boží moc. Diakoni se častokrát ocitají v mezních situacích. V těchto situacích cítí a vědí, že sami nemají žádné prostředky k pomoci, jen modlitbu a spoléhání na Boha. Diakonie je s modlitbou spojena víc než se zdá.

3.2.4 Příběh Kornélia

Skutky 10,1-16

Lukáš v 10. kapitole Skutků řeší podobný problém, který ohrožuje i dnešní církve. Bůh prostřednictvím „vlastních prostředků“ byl schopen oslovit a obrátit pohanského Kornélia i s jeho rodinou. Zdá se však, že tyto nově získané věřící nebyla schopna přijmout a začlenit do společenství Bohem založená novozákonní církve. Předsudky etnických křesťanů židovského původu byly prozatím tak silné, že Bůh musel použít velmi působivé vidění, aby změnil postoj Petra, kterému Kristus svěřil úkol být „pastýřem mých ovcí“. (Jn 21,15-17) Patrně zbavení Petra (a židokřesťanů) předsudků vůči pohanům bylo větším problémem než oslovení a obrácení pohanského Kornélia.

Dnešní církve včetně Církve adventistů s. d. se potýkají s podobným problémem. Většinu energie a prostředků církve věnuje sama sobě – nábožensko-kulturnímu vyžití během bohoslužeb. Samozřejmě, že bohoslužby jsou pro církve klíčově důležité a v životě jednotlivců a církve plní řadu důležitých funkcí. Avšak církve zde není pro sebe! Druhým úkolem, který pohlcuje velkou část duchovních i hmotných zdrojů, je aktivita, kterou souhrnně nazýváme „evangelizace“. Na základě „velkého pověření“ (Mt 28,18-20) církve hledá a využívá nejrůznější způsoby k oslovení „nevěřících“ lidí evangeliem. Církve adventistů právem považuje tento úkol za „důvod své existence“. Jakmile přestane světu zvěstovat poselství, které jí Bůh svěřil, ztrácí důvod své existence. Avšak Lukáš v příběhu o obrácení Kornélia a Petra zdůraznil ještě třetí aspekt evangelizace, ve skutečnosti tak uzavřel celý koncept evangelizace, který představil apoštolské i pozdější církvi.

V příběhu, jak ho podal Lukáš, můžeme odlišit tři významové vrstvy:

1. Význam zjevný na první pohled (rituální). Ale řeší Bůh v tomto vidění otázku toho, co křesťané mají nebo nemají jíst? Ne! Bůh vůbec neřeší otázku jídla, šlo mu o něco mnohem důležitějšího, než jsou rituální předpisy nebo vnější chování.

2. Hlubší (sociálně-kulturní) význam, který lze snadno dešifrovat. Bůh sděluje apoštolské církvi prostřednictvím Petra, aby křesťané ze Židů nepovažovali pohany nežidovského původu za nečisté, aby se s nimi stýkali a začlenili je do společenství vznikající církve. I když toto je vlastní téma vidění (jak je pochopil Petr) není to jeho nejvlastnější a nejdůležitější význam. Existuje ještě jeden hlubší význam.

3. Dalším poselstvím, je poselství pro dnešní církev. Bůh promluvil k Petrovi, aby toto poselství sdělil celé církvi. Pán Bůh Petrovi odhaluje tajemství evangelizace – jakou úlohu v ní bude plnit Bůh a jakou lidé sjednocení v církvi.

a) Co je podle Lukáše Božím úkolem v evangelizaci? O tom je příběh Kornélia. Kdo ho oslovil, obrátil, dal mu víru a lásku k Bohu? Byl to Duch svatý, sám Bůh. On má hlavní díl odpovědnosti za ztracené lidi. Boží rolí a úkolem v evangelizaci je, že se bude dotýkat lidských srdcí a otevírat je, měnit lidi a přivádět je do společenství věřících! Bůh zaslíbil, že je ochoten to dělat znovu v případě každého člověka.

Lukáš tuto Boží evangelizační aktivitu popsal jedinečným výrokem završujícím slavnou kapitolu o „vylití Ducha svatého“ během svátků letnic: „Chválili Boha a byli všemu lidu milí. A Pán denně přidával k jejich společenství ty, které povolával ke spáse.“ (Sk 2,47) Duch svatý je pro tuto aktivitu nejlépe vybaven: je všudypřítomný, je schopen působit prostřednictvím svědomí v hloubi lidského srdce, komunikuje lidem neznámými, a přitom nejefektivnějšími způsoby. Ani nejvýřečnější kazatel není schopen změnit srdce

člověka a přivést ho k obrácení, protože to je doména Ducha svatého.

b) Co je podle Lukáše lidským úkolem v evangelizaci? Věřící lidé mají určitě kázat, učit a vydávat svědectví o Kristu tak, jak je Kristus pověřil. Avšak kromě přímého verbálního zvěstování byl církvi svěřen ještě jeden úkol, který je v Božím záchranném plánu ještě důležitější. Bůh chce do církve přivést všechny spasené lidi. Božím problémem není „přivedení“ lidí. Má k tomu dost svých prostředků. Problémem je kvalita společenství věřících, kteří tvoří Boží církev. Otázkou je, jak by reagoval Petr a ostatní spoluvěřící, kdyby Bůh přivedl do nepřipravené církve pohana Kornélia? Patrně by ho do církve vůbec nevpustili.

Úkolem církve ale není vytvářet bariéry, ale naopak je odstraňovat. Jednou z nejdůležitějších odpovědností členů církve je přijímat lidi, které do ní vede Bůh, ukazovat jim cestu ke Kristu, léčit je láskou, povzbuzovat je na jejich nové cestě, pomáhat jim, aby lépe poznávali Boha a jeho cesty. To znamená vytvářet v církvi podpůrné prostředí, ve kterém by se lidé mohli rozvíjet ve svém vztahu k Bohu, k církvi a k dalším „pohanům“. Církev je Bohem vytvořená „nemocnice hříšníků“, jejímž úkolem je s láskou a pochopením přijímat všechny hříchem zraněné lidi, kteří v ní hledají útočiště. Zdá se však, že mnoho lidí v církvi takové prostředí nenašlo a s hořkostí z ní odešlo. Věřící se k přicházejícím lidem mnohdy chovají jako Izraelci k pohanům. Jako by o ně ani neměli zájem. Hlavním „produktem“ církve nejsou oku a uchu lahodící umělecky propracované bohoslužby, ani do posledního puntíku vyhlazená logická teologie, ani tradice či rituály. Hlavním „produktem“ církve jsou lidé, za které Bůh zaplatil cenu životem svého Syna, lidé, o jejichž životy se zajímá sám Bůh. I naše církev je v nebezpečí, že na první místo postaví svoji teologii, organizaci, rituály, bohoslužby nebo různé aktivity,

a přitom ze zřetele ztratí lidi s jejich skutečnými problémy.

Právě prostřednictvím diakonské a pastorační péče mohou sbory lidem projevovat zájem a péči. Křesťanství se prakticky odehrává ve vztahu k Bohu v bohoslužbě a ve vztahu k lidem v běžném životě, ve vzájemném společenství, přátelství a praktické pomoci. Pokud ve sborech nebude fungovat biblický model diakonie (přátelského zájmu o lidi v sobotu a praktického společenství a pomoci během týdne), bude z církve odcházet stále více zahořklých lidí. Možná právě toto chtěl Kristus vyjádřit příměrem, který zaznamenali všichni synoptičtí evangelisté: „A mladé víno se nedává do starých měchů, jinak se měchy roztrhnou, víno vyteče a měchy přijdou nazmar. Nové víno se dává do nových měchů, a tak se uchová obojí.“ (Matouš 9:17) Jinými slovy: Bůh bude moci přidávat církvi jen tolik nových lidí, kolik jich církev „udrží“.

4. DIAKONIE V CÍRKVI ADVENTISTŮ S. D.

Církev adventistů sedmého dne nebyla od svého počátku organizačně jasně strukturovanou církví, jak ji známe z dnešních dnů. Právě naopak. Ve svých počátcích se přísně vyhýbala jakékoliv organizovanosti. To se samozřejmě dotýká i organizace v oblasti diakonie.

Ale ačkoliv v ranném adventismu až do 60. let 19. století neexistoval žádný organizační řád, to neznamená, že by byla nějakým způsobem podceněna práce s lidmi.

4.1 *Ellen G. Whiteová a pastorační péče*

Nezanedbatelné podněty ve věci diakonské a pastorační péče můžeme najít i v rozsáhlém díle jedné z čelních postav ranného adventismu, nepřekladanější ženské autorky světové literatury, Ellen Gould Whiteové.

„Jestliže se ponížíme před Bohem a budeme laskaví, zdvořilí a soucitní, bude tam sto obrácených k pravdě, kde je nyní pouze jeden. Ale i když vyznáváme, že jsme obrácení, neseme s sebou břemeno vlastního já, které považujeme za příliš vzácné, než abychom se ho vzdali.“⁸

„Ustanovení diakonů volbou sboru v dnešní církvi přináší podobné požehnání ve správě církve, protože kazatelé, starší a jiní činovníci jsou zproštěni povinností, které mohou dobře vykonávat diakoni. „Ti, kdo z Boží prozřetelnosti zaujímají v církvi vedoucí a zodpovědné postavení, měli by svůj čas a své síly věnovat závažnějším záležitostem vyžadujícím zvláštní moudrost a vnímavost. Není Boží vůlí žádat po těchto lidech,

⁸ Whiteová, Ellen Gould, *Svědectví pro církev, svazek 9*, samizdatové vydání, str. 189-190 anglického originálu

aby urovnávali bezvýznamné spory, které mohou vyřešit jiní.“⁹

4.2 Církevní řád o diakonii

Zásadním dokumentem, podle kterého se praxe v CASD řídí je její Církevní řád. V tomto dokumentu je diakonii věnováno několik míst, z toho klíčovými jsou texty na stranách 48-51. Z tohoto oddílu vyjímám následující pasáž:

Služba diakonů

Povinnosti diakonů – Činnost diakonů zahrnuje širokou oblast praktických služeb pro sbor. Mezi ně patří zejména:

1. Pomoc při shromážděních a bohoslužbách ve sboru: Při bohoslužbách ve sboru nesou diakoni obvykle odpovědnost za vítání členů a hostů při vstupu do modlitebny. Je-li třeba, pomáhají jim najít místo. Jsou připraveni spolupracovat s kazatelem a starším sboru, aby pobožnosti probíhaly hladce a důstojně.
2. Návštěvy členů – Důležitou úlohou diakonů je navštěvovat členy sboru v jejich domovech. V mnoha sborech jsou členové rozděleni do skupin a každé skupině je přidělen diakon. Od diakona se očekává, že navštíví každou svěřenou domácnost nejméně jednou za čtvrtletí.
3. Příprava křtu – Diakoni musejí vykonat svůj podíl na nezbytné přípravě křtu, aby nedocházelo ke zmatkům a prodlevám. (Viz poznámka č. 3)
4. Pomoc při slavnosti Večeře Páně – Při obřadu umývání nohou diakoni a diakonky připravují všechno, co je k tomuto úkonu potřeba: ručníky, umyvadla, vodu (o teplotě, která je úměrná okolnostem), vědra a případně další ne-zbytné potřeby. Po obřadu musí následně zajistit, aby byly čisté

⁹ Whiteová, Ellen Gould, *Poslové naděje a lásky*, Praha, Advent-Orion s.r.o., 2005, str. 53, ISBN 978-80-7172-990-7

nádoby a vyprané prádlo uloženy na určené místo. Po skončení Večeře Páně je třeba, aby se odpovědně postarali o zbylý chléb a víno. Zbylé víno, pro které bylo vyprošeno požehnání, se má vylít. Zbylý chléb, pro který bylo vyprošeno požehnání, má být spálen.

5. Péče o nemocné a potřebné – Dalším důležitým úkonem diakonů je péče o nemocné, pomoc potřebným a těm, které postihlo nějaké neštěstí. Prostředky pro tyto účely mají být poskytnuty z pokladny sboru. Po odsouhlasení výborem sboru poskytne pokladník sboru diakonům a diakonkám prostředky potřebné pro dané případy. Tato práce je výsadou diakonů a diakonek, sbor však s ní má být plně seznámen, aby mohl zajistit podporu ostatních členů sboru.

6. Péče a údržba majetku sboru – Ve sborech, kde odpovědnost za údržbu a péči o modlitebnu, případně dalšího majetku není svěřena zvláštnímu výboru, přejímají odpovědnost za péči o modlitebnu a údržbu diakoni.¹⁰

Pokud se týká pastorační péče, důležitým zpracovaným materiálem jsou různé pastorační příručky, včetně Kazatelské příručky, která se pastorační prací také zabývá.

4.3 Pastýřská a diakonská praxe v CASD – její klady a zápory

Ve vztahu pastýřské péče i praktické teologie vůbec, vůči ostatním bohosloveckým disciplinám může dojít ke dvojímu extrému.

Pastýřskou péčí je možno buď podceňovat, tj. považovat ji za „Popelku“ v porovnání s ostatními teologickými obory, které mají jakýsi punc vědeckosti. Tento krajní pohled je možné někdy sledovat v důrazech teologických seminářů, které připravují budoucí kazatele a pracovníky

¹⁰ *Církevní řád adventistů sedmého dne*, Praha, vydala Česko-Slovenská unie CASD, 2006, str. 50, ISBN 80-7172-962-0

v církvi. Většinu času zaberou „více exaktní“ obory biblistiky, jazyků, dogmatiky, systematické teologie a na praktickou teologii zbývá pouze málo času a sil. V důsledku této nevyváženosti ze seminářů vycházejí mladí kazatelé zdánlivě dobře akademicky připravení, avšak podstatně méně dobře připravení na praktickou službu ve sborech.

Druhým omylem pak je přecenění praktičnosti, vedoucí k podceňování odborné bohoslovecké práce. Zejména v některých tradičních sborech lze zaslechnout hlasy, že „budoucí kazatelé by měli daleko méně studovat teologické disciplíny a svůj čas věnovat praxi. Vždyť drtivá většina zakladatelů apoštolské církve byli lidé nevzdělaní, a přece vykonali tolik užitečné práce pro Pána.“

Oba tyto extrémy je možné najít také v praxi Církve adventistů sedmého dne. Bylo by však obtížné tuto skutečnost objektivně zmapovat, liší se samozřejmě sbor od sboru.

V přístupu církve adventistů k diakonské službě můžeme najít jak negativa, tak i pozitiva. Ve zkratce je lze shrnout následovně:

Klady:

- a) Diakonie, jak ji chápe církev adventistů má celostní, široký záběr od praktické pomoci po duchovní péči.
- b) Propracovaný systém diakonie ve sborech – diakoni jsou voleni jednotlivými sbory podle předem daných kritérií.
- c) Oblast diakonie a pastorece je ukotvena v církevním řádu a je součástí základních principů fungování církve.
- d) Diakonie má důležité místo v bohoslužbě, církev pořádá školení pro pastory i laiky.
- e) Nepřehlédnutelným kladem, je veřejně viditelná a akceptovaná práce v oblasti pomoci potřebným, vykonávaná adventisty zřízenou a provozovanou humanitární organizací ADRA.

Zápory:

- a) Úpadek ze strany volených diaconů – ztráta chuti, zájmu a nedostatek času ke konání této služby a k potřebnému vzdělávání.
- b) Úpadek ze strany svěřenců – v dnešní hektické a přeplněné době je největším problémem především nedostatek času na návštěvy, aktivity a společenství.
- c) Nadšený diletantismus (amatérismus), který se projevuje nejen v oblasti diakonie. Lidé se domnívají, že mohou kvalitně sloužit a pracovat i když nejsou ve zvolené oblasti vyškoleni. Nejsou ochotni přijímat a učit se nové poznatky a praxi.
- d) Nedostatečně a do malé hloubky propracovaná teologie pastorační i teologie diakonie. A to navzdory skutečnosti, že některé oblasti teologického poznání má církve rozpracovány do nejmenších detailů.
- e) Oproti zahraničí není v ČR dán příliš velký prostor pro další sociální činnosti – zřizování domovů pro seniory, zdravotně či mentálně postižené apod. Absence této činnosti ale vyplývá především z nedostatku možnosti financování takovýchto projektů.

5. DNEŠNÍ TRENDY PASTORAČNÍ PÉČE VE VYBRANÝCH NÁBOŽENSKÝCH SPOLEČENSTVÍCH V ČR

Po nastínění hlavních trendů diakonské a pastorační péče v CASD se v tomto oddíle budeme zabývat stavem této péče v některých vybraných náboženských společenstvích v ČR.

Slovíčko „vybraných“ neznámá výběr na základě určitých předem stanovených kritérií, ale čistě podle toho, která z oslovených 25 náboženských společenství v České republice byla ochotna odpovědět. V mnoha případech bylo osloveno i více složek či sborů v jednotlivých církvích a přesto v rozmezí téměř dvou měsíců nedošlo k žádné reakci.

5.1 Dotazník

Všechny oslovené církve a všechna náboženská společenství obdržela následujících pět jednoduchých otázek, podle kterých bylo možné si udělat představu o zásadních pojmech a organizaci pastorační práce ve smyslu biblického pojetí diakonie. Stěžejními otázkami pak byly otázka třetí a čtvrtá, které se týkaly praktických výsledků a to jak v pozitivním, tak i v negativním smyslu, tak, aby z nich bylo možné vyvodit určité poučení.

Dotazník zasláný jednotlivým církvím a společenstvím:

1) Má ve Vašem společenství diakonská / pastorační péče (myšleno péče o duchovní potřeby členů / resp. nových poznávajících přátel církve - péče o jejich duchovní růst ale i jejich duchovní evtl. všední starosti, vzájemné sdílení se...) určitou organizovanou strukturu, nebo probíhá pouze na základě momentálních potřeb, dobrovolně, bez organizovaného

určení?

2) Pokud existuje jakási forma organizace, jsou v ní zapojeni duchovní, laici? Jsou do ní voleni? Jakým termínem jsou takto sloužící označeni (diakon, pastor, dozorce nebo "skoč tam ty, Sergeji, ty se s ním znáš" apod.)?

3) Jaké máte pastorační péči výsledky - čím myslíte, že by právě Váš způsob diakonie / pastorační péče mohl obohatit jiná společenství?

4) Je něco, co se Vám v této oblasti nedaří?

5) Termínem diakonie se dnes obvykle může rozumět oblast sociální práce. Víím, že tato oblast má své místo i ve Vašem společenství. Pod jakým názvem a v jaké oblasti se angažujete?

5.2 Církve v ČR podle náboženského vyznání¹¹

Aby nedošlo k formálnímu nedorozumění, je nutné popsat, jak jsou sebrané výsledky ve zbytku této kapitoly prezentovány. Nejsou srovnána podle abecedy, ale podle kritéria, které je vzhledem k praxi sice zanedbatelné, ale vzhledem k náboženskému v naší zemi je naopak velmi zajímavé.

Jednotlivé církve jsou zde prezentovány podle počtu věřících, kteří se k nim hlásili při sčítání obyvatelstva v roce 2001. Při tomto sčítání bylo v ČR celkem 10.230.060 obyvatel, z nichž se jako věřící prohlásilo 3.288.088 obyvatel (32,14%). V uvedených výsledcích sčítání obyvatel

¹¹ Český statistický úřad, *Náboženské vyznání obyvatelstva (kód: 4110-03)*, Dostupné na WWW: [http://www.czso.cz/csu/edicniplan.nsf/t/7A002EABE0/\\$File/41100301.xls](http://www.czso.cz/csu/edicniplan.nsf/t/7A002EABE0/$File/41100301.xls)

je kromě jiného velmi zajímavý i poměr mužů a žen v jednotlivých církvích, který je ve vztahu k diakonii v mnohém velmi určující. V rámci této práce však není zohledněn.

Všechna data uvedená v této stati i v následující tabulce se vztahují k 1. 3. 2001

Tabulka náboženského vyznání církví a náboženských společností:

NÁZEV CÍRKVE / NÁBOŽENSKÉ SPOLEČNOSTI	ČLENŮ ČI PŘIHLÁŠENÝCH	% V POPULACI
Církev římskokatolická	2.740.780	26,791%
Českobratrská církev evangelická	117.212	1,145%
Církev československá husitská	99.103	0,968%
Náboženská společnost Svědkové Jehovovi	23.162	0,226%
Pravoslavná církev v českých zemích	22.968	0,224%
Evangelická církev augsburského vyznání	14.885	0,145%
Slezská církev evangelická a. v.	14.020	0,137%
<i>Církev adventistů sedmého dne</i>	<i>9.757</i>	<i>0,095%</i>
Křesťanské sbory	6.927	0,067%
Apoštolská církev	4.565	0,044%
Křesťanská společenství	4.012	0,039%
Bratrská jednota baptistů	3.622	0,035%
Jednota bratrská	3.426	0,033%
Starokatolická církev v ČR	1.605	0,015%
Federace židovských obcí v ČR	1.515	0,014%
Církev Ježíše Krista svatých posledních dnů	1.366	0,013%

5.3 Výsledky dotazníku v odpovědích zástupců některých církví a náboženských společenství

Zde následují odpovědi tak, jak byly zaslány buď e-mailovou poštou, nebo byly zaznamenány v přímém či telefonickém rozhovoru.

5.3.1 Církev římskokatolická - ČR¹²

1.) Ano, o tuto oblast se starají vyškolení jáhnové, jsou vypracovány přesné směrnice, zákony a normy, především „*Základní normy pro formaci trvalých jáhnů, směrnice pro službu a život trvalých jáhnů.*“¹³

2.) Struktura práce a funkčního zařazení v jednotlivých farnostech je následující:

Kněz – vysvěcen ke kněžství, je obětníkem, vysvěcen k pastorači, administrátor, stará se o hmotné věci, stará se o ovečky, mše, pomazání. Je poddán biskupovi.

Jáhen - vysvěcen ke službě, z pověření knězem může vykonávat křty, pohřby, dále vede vyučování, bohoslužbu slova, promluvy, modlitby. Jáhen smí udělovat některé svátosti, avšak oproti knězi v omezeném rozsahu a většinou jen, byl-li tím výslovně pověřen. Je poddán biskupovi, ale podléhá i pravomoci kněze. Jáhen je placeným místem. Platovým zařazením jako pedagogové a duchovní.

Pastorační asistent – vykonává administrativní práce, obvykle ženy a mladší muži. Podléhá knězi, ale je ku pomoci i jáhnům.

3.) Služba nikoliv jen slovem ale především příkladem. Přítomnost na mši svaté je základ, ale není vše. Důležitý je kontakt s lidmi, dotek, vyprávění.

¹² Za ČR odpovídal Mgr. Alexander Hanisko, jáhen z římskokatolické farnosti a děkanství v Turnově

¹³ *Základní normy pro formaci trvalých jáhnů, Směrnice pro službu a život trvalých jáhnů*, Praha, Vydal Sekretariát České biskupské konference, 2002; Dostupné na WWW: <http://www.fatym.com/abcd/k/000169.htm> nebo <http://www.cirkev.cz/res/data/004/000505.pdf>

„Podat sklenici vody může být mnohdy víc než dát zázračný lék.“

4.) Lidské slabosti v církvi mezi sloužícími i členy. Neodevzdanost, neschopnosti a lidské slabosti. Kdyby byly dodržovány předpisy a pravidla, bylo by blaho. Pokrytectví mezi kněžími i mezi členy, pýcha, sobectví a závist.

5.) Tato oblast je velmi obsáhlá, zahrnuje např. péči o potřebné, péči v sociální oblasti, v oblasti rodiny školská střediska, pastorační střediska, charitativní na všech církevních stupních atd.¹⁴

PRAKTICKÉ POSTŘEHY:

Po osobní stránce pro mne bylo setkání s bratrem Haniskem velmi obohacující. Zaznamenané odpovědi jsou pouze zkráceným záznamem hodinového rozhovoru.

Z praktické stránky musím konstatovat, že pokud by všichni sloužící jáhnové byli tolik oddáni své práci a přistupovali k ní s nadšením a touhou být Bohem vedeni, mnohé z problémů jednotlivců, s jejich přístupem a rezervovaností, by tím mohly být vyřešeny.

Nevýhodou ČŘK je její výsadní postavení mezi českými křesťany, s tím i členství v mnohých případech velmi formální. Stejně tak je tomu i s přístupem ke službě.

Pozitivní záležitostí je udržovaná organizační struktura péče o duchovní potřeby členů a pravidelné setkávání se praktikujících jáhnů na všech stupních církve. (Poznámka – toto je platné pro diecézi litoměřickou. V ostatních diecézích se může stupeň takového setkávání lišit, resp. nemusí být konáno vůbec.)

¹⁴ AMBIT – adresář českého katolického internetu; seznam kategorií; kategorie charita, misie, zdravotnictví; Dostupné na WWW: <http://ambit.hypernet.cz/index.php?act=show&id=21>

5.3.2 Českobratrská církev evangelická - ČCE¹⁵

Diakonie - tedy ústředí Diakonie, je administrativním centrem středisek Diakonie ČCE, kterých je v ČR celkem 33. Služby, které nabízíme, jsou především sociální služby. Někdy se mezi ně přimísí zdravotní služby (např. v pečovatelských službách) a pastorece je pro klienty jakousi možností navíc.

Personál ve střediscích zdaleka není ve většině věřící.

To jakým způsobem je pastorece ve středisku provozována (obvykle možnost bohoslužeb, biblické hodiny, návštěvy faráře) je věcí ředitele konkrétního střediska. Střediska mají vlastní právní subjektivitu, ředitel je tedy v této věci kompetentní rozhodnout.

Další určitou pojistkou ve věci pastorece, že každé středisko má svůj "spolupracující sbor", tedy konkrétní sbor ČCE, který jeho činnost od založení doprovází a jehož členové jsou i členy představenstva střediska.

Obávám se tedy, že nezapadáme zcela do Vašich otázek, tak jak jste si je ve své práci nastavil, právě tím, že tyto věci nejsou námi jako ústředím Diakonie ČCE nikterak direktivně řízeny.

Co je zřízeno v této věci a Vás by snad mohlo zaujmout, je Diakonát, o kterém se dočtete na <http://www.diakoniecce.cz/>, ten ustanovuje diakony do jakési celoživotní služby. Jeho práce patří pod Synodní radu ČCE.

PRAKTICKÉ POSTŘEHY:

Tato odpověď nijak podstatně nezahrnovala hlavní téma této práce a sice péči duchovní potřeby členů ČCE. Dovolím si zde však citovat z Řádu pastýřské služby ČCE, Čl. 1. Pastýřská péče: *„Od starších a dalších pověřených členů ČCE očekává, že budou žít ve shodě se svědectvím Písem a pečovat o křesťanský život ve sboru vlastním osobním příkladem a péčí o členy sboru, že budou v lásce předkládat kazatelům i členům*

¹⁵ Za ČCE odpověď zaslala Mgr. Kristýna Farkašová, úsek managementu kvality Diakonie ČCE

staršovstva, jakožto spolubratřím, přání a stížnosti týkající se jejich církevní práce a způsobu života, a kdyby jejich snaha zůstala bez úspěchu, činit oznámení vyšším církevním orgánům, případně příslušným pastýřským radám.

Od kazatelů ČCE očekává, že budou pravdu Písma plně zvěstovat a že sbory povedou ke Kristu nejen učením, ale i svědectvím svého příkladného, Bohu věrného křesťanského života; že budou plnit kazatelský revers a že budou pečovat o duchovní život ve sborech, kterými jsou povoláni. Kazatelé mají o sebe vzájemně pastýřsky pečovat a bratrsky si pomáhat k poslušnému životu podle Písma.

Pastýřská péče o sbory, starší, kazatele, jiné církevní pracovníky, bohoslovce ČCE, účastníky vikariátu a zaměstnance zařízení církevní služby je svěřena představitelům všech církevních sborů a ve zvláštní odpovědnosti pak seniorům, seniorátním výborům, synodnímu seniorovi a synodní radě.¹⁶

Tolik předpis. Praktické podněty ze života sborů se ale nepodařilo zjistit.

Práce Diakonie ČCE¹⁷, o které se v odpovědi hovoří především, je velmi obsáhlá a je na veřejnosti dostatečně viditelná.

5.3.3 Církev československá husitská - CČSH¹⁸

1.) Návštěvy mezi členy dnes nejsou obvykle nijak organizovány, spíše se vychází z momentální potřeby. Těmi, kdo navštěvují, jsou obvykle ženy. Ale např. zájem o nemocné považujeme za naprosto samozřejmý, automatický.

¹⁶ „Posláním a cílem diakonické práce je zejména zajišťovat, organizovat a provádět křesťansky zaměřenou sociální a pastorační péči a službu starým, osamělým, ohroženým, nemocným, zdravotně postiženým a jinak potřebným lidem.“ viz Řád pastýřské služby ČCE, Dostupné na WWW: <http://www.evangelnet.cz/frame.php?id=czr>

¹⁷ viz Řád diakonické služby ČCE, Dostupné na WWW: <http://www.evangelnet.cz/frame.php?id=czr>

¹⁸ Za CČSH na otázky odpovídal ThMgr. Oldřich Bezděčík, farář CČSH v Turnově

2.) Diakon ve vašem smyslu chápání v naší církevní struktuře není zahrnut. Diakonská činnost v našem chápání je spíše charitativní.

Diakonskou činností péče o duchovní potřeby v našem prostředí vykonávají pastorační asistenti. Tam, kde jsou, pomáhají v oblasti práce s dětmi, gratulace k narozeninám apod.

Diakonskou / pastorační náplň obhospodařuje, (mimo svých jiných povinností), shromážděním obce volená rada.

3.) Bez odpovědi.

4.) Běžné církevní starosti, se kterými se potýkají i jiná společenství.

5.) V této oblasti je církev velmi aktivní. Hlavními dvěma vnitrocírkevními organizacemi, které ji zaštiťují, jsou: Diakonie a misie CČSH¹⁹ a Husův institut teologických studií,²⁰ kde jsou otevřeny i obory teologie a pastorační nebo obor charitativní a misijní práce.

PRAKTICKÉ POSTŘEHY:

Zdá se, že během své nepřilíš dlouhé, ale o to překotnější historii, došlo v CČSH k zanedbání některých základních principů, pokud se pastorační a diakonské práce týká. Členy církve jsou dnes především starší lidé a je jisté, že aktivně docházející se s těmi pasivními mnohdy ani vůbec neznají, ani nejsou puzeni k tomu se vzájemně navštěvovat.

Z toho plyne závažné poučení o nezbytnosti následování Božího povolání ve smyslu zdůrazněném v kapitole 3.

¹⁹ Jako příklad uvádím Dům na půli cesty Maják v Praze-Michli; „U Spasitele“ domov pro seniory, Frýdlant v Čechách; „Horizont“ pension pro seniory, terénní pečovatelská služba Praha 6 - Suchdol; „Domeček“ integrované středisko pro práci s mládeží, Trhové Sviny; „Nazaret“ chráněná dílna, Trhové Sviny; „Trango“ dům na půl cesty, Zábřeh na Moravě.

Více viz <http://www.cesh.cz/new/article.asp?ID=483>

²⁰ viz <http://www.hits.zde.cz/>

5.3.4 Náboženská společnost Svědkové Jehovovi²¹

1.) Ve všech sborech svědků Jehovových je pastýřská (pastorační) činnost prováděna. Podkladem pro pastýřskou práci jsou například tyto biblické texty: Jan 21:15-17; Skutky 15:36; 20:28; 1. Tesaloničanům 5:12, 13; Hebrejcům 13:17; 1. Petra 5:1-3; ale také Přísloví 27:23 nebo Izajáš 32:2.

2.) Do pastýřské práce jsou zapojeni starší (presbyteroi) neboli dozorcí (episkopoi) sboru. Jsou do svého postavení jmenováni teokraticky neboli Božím duchem tak, že splňují požadavky Bible, která byla Božím duchem inspirována. (1. Timoteovi 3:2-7; Titovi 1:7-9) Starší vykonávají tuto pastýřskou činnost diskrétně. Pro členy sboru, kteří se na starší obracejí s prosbou o pomoc, je díky takové diskrétní pastýřské činnosti snazší se jim svěřit, protože se nemusejí obávat toho, že by starší tyto důvěrné informace později někomu vyradili. Proto se starší nevyjadřují k tomu, zda se nyní nebo dříve sešli s nějakým členem sboru, aby mu pomohli.

3.) Výsledky jsou dobré, je-li pastýřská činnost prováděna svědomitě, s láskou a s vírou v Jehovovo požehnání. (Přísloví 3:5, 6) Dozorcí například duchovně povzbuzují jednotlivé členy sboru a osobně se zajímají o jejich potřeby. Každý týden s opravdovostí předsedají sborovým shromážděním, jejichž účastníci jsou posilováni ve víře. (Řím. 12:8) Díky tomu, že se dozorcí snaží stádo chránit před škodlivými vlivy, je sbor v duchovním smyslu lépe zabezpečen. Dozorcí dávají dobrý příklad a poskytují vedení v kazatelské službě a tím ostatní členy sboru podněcují, aby zůstali činní a kázali dobrou zprávu pravidelně každý měsíc. (Filipanům 3:16, 17) Prostřednictvím těchto ‚darů v podobě lidí‘ se Jehova dobře postaral o to, aby sbor byl upevňován. (Efezanům 4:8, 11-14)

4.) Protože se tato činnost ponechává na svědomí a lásce sborových

²¹ Za Náboženskou společnost Svědků Jehovových odpovědi vypracoval Eduard Sobička, člen Výboru společnosti

starších a nedohlíží se na ni, nemáme záznamy o tom, jak se vykonává. Provádí-li se ale pastýřská činnost podle biblických směrnic, s láskou k členům sboru a se spolehnutím se na Jehovu, nemůže se nedařit.

5.) Pastýřská činnost obsahuje i prvky jisté sociální péče. Jako milující pastýř se dozorce vřele zajímá o každého jednotlivce. Snaží se členům sboru poskytovat osobní pomoc a povzbuzovat je ke kazatelské službě, k aktivní účasti na sborových shromážděních a k dalším činnostem, které každému z nich pomohou zachovat si duchovní smýšlení. Nemocné nebo sklíčené posiluje tím, že je navštíví a poskytne praktickou pomoc (nakupovat, uklízet, jít s někým k doktorovi anebo vyřídit někomu něco), když se o to požádá nebo když si to situace vyžádá. (3. Mojžíšova 19:32; Lukáš 14:12-14; Římanům 12:13) Obvykle v tom pomáhají členové sboru, kteří se dají k dispozici, aby byli k ruce letitým nebo nemocným v jejich problémech. Užitečným podnětem nebo radou může dozorce někoho usměrnit tak, aby ve sboru byl zachován pokoj a mravní či duchovní čistota. Dozorci se o stádo láskyplně starají, a tak sbor v duchovním smyslu chrání před mnoha nebezpečnými vlivy a předcházejí tím zároveň vzniku vážných problémů. (Galátanům 6:1)

PRAKTICKÉ POSTŘEHY:

Přes určitou svázanost těchto odpovědí zaběhnutým systémem otázka – verš - vždy nalezená odpověď, byl jsem velmi potěšen vůbec ochotou vyjádřit se k tomuto tématu.

V odpovědi na třetí otázku, a potvrzují to i z praktických setkání se SJ, mne zaujala schopnost vážit si lidských zdrojů, jako darů zprostředkovaných Bohem.

Stejně tak i odpověď na čtvrtou otázku. Pominu-li absenci ochoty sdílet své nedostatky (a tyto ne, že by neexistovaly), je zde uschován stejný podnět, jako v případě CŘK: Kdyby se byli služebníci ochotni ve službě poddat Pánu, Jehovovi, jejich služba by v Božích očích byla bezchybná.

Žel každodenní praxe každého jednotlivce, je přinejmenším ve střednědobém hledisku z tohoto pohledu velmi nedokonalá. Na tom máme každý stále co zlepšovat.

5.3.5 Pravoslavná církev v českých zemích²²

1.) Diakonská služba je svěcený post, tzn. že jej není možné bez svěcení vykonávat. Protože je ale v ČR vysvěcených diakonů málo (např. v Pražské eparchii jen 5), musejí s touto službou vypomáhat i kněží. Jinak služba pomoci druhým, včetně té duchovní, v pravoslavné církvi samozřejmě probíhá nejen skrze diakonii. V mnohém jsou nápomocní i asistenti, což jsou obvykle manželky kněží.

2.) Kněží u chrámu jsou odděleni k bohoslužebným obřadům a mimo toho jen k duchovním potřebám.

Diakon, čili pomocný duchovní, příslužuje knězi při bohoslužbách. Mimo toho má na starosti i sociální a misijní práci. Diakoni jsou voleni. Mohou být navrženi obcí či knězem, vysvěceni jsou vladykou. Ale postupy mohou být různé, záleží i na obdarování a vedení Duchem svatým.

3.) Za velmi kladnou záležitost bych považoval možnost využívat služby klášterů, tzn. být třeba i střednědobě (měsíc a více) v klášterním prostředí, soustředěn na modlitby. Za stejně přínosné považuji zájezdy na poutní místa a pouti, vše s cílem obohatit duchovní a modlitební život.

4.) Velkým problémem v ČR je financování. V téhle oblasti závidím třeba desátkovému systému Církve adventistů. Samozřejmě nás trápí i starosti běžné pro všechna křesťanská společenství – nezájem věřících o službu, formálnost apod.

5.) V Čechách zápasíme s ekonomickými obtížemi. Vznikají sice jakési snahy rozjet nějaké větší projekty, ale je to obtížné. Menší pomoci

²² Za Pravoslavnou církev na otázky odpovídal bratr Ivan Hadrava, vysvěcený diakon Pražské eparchie

ale fungují.

V zahraničí tuto oblast obvykle řeší kláštery. Ty ne že by u nás nebyly, ale jsou oproti zahraničí nepoměrně menší.

PRAKTICKÉ POSTŘEHY:

Při rozhovoru s bratrem Ivanem jsme se dotkli několika důležitých oblastí. Jednak jsem velmi pozitivně kvitoval ochotu sdílet své starosti a problémy. Pravoslaví v Českých zemích je samozřejmě konfrontováno především s příchozími ze země svého původu. A v téhle věci se mnohdy jedná o věřící, kteří pojem křesťanství nenaplnují ani slovy, natož pak činy. Sám se s mnoha takovými setkávám při působení ve valdické věznici.

Zajímavým podnětem byla výchova ke spiritualitě a to jak u řadových členů, tak především u duchovních a sloužících. I velmi obdarovaný člověk bez seberealizace v této oblasti nikdy nemůže beze ztráty obstát.

5.3.6 Evangelická církev augsburského vyznání - ECAV²³

- 1.) Při Evangelické církvi a.v. V ČR působí i Diakonie ECAV v ČR, která poskytuje sociální, vzdělávací, ale i volnočasové služby členům i nečlenům ECAV v ČR.
- 2.) Diakonie je účelové zařízení církve, které je řízeno vlastním statutem, duchovní i laici jsou voleni či jmenováni. Název pro různé funkce je souvstažný s danou funkcí: od ředitel, po diakon až pastorační asistent.
- 3.) Vzhledem ke krátkému času působnosti diakonie, nelze hovořit o objektivních závěrech.
- 4.) Vzhledem ke krátkému času působnosti diakonie, nelze hovořit o objektivních závěrech.
- 5.) Oficiální název organizace je Diakonie ECAV v ČR²⁴. Také jednotlivé

²³ Za ECAV odpovědi vypracoval Mgr. Rostislav Kotrč, ředitel Diakonie ECAV a kancléř

sbory mají své sociální aktivity.

PRAKTICKÉ POSTŘEHY:

Z této odpovědi jsem si žel nedokázal vytvořit určité širší souvislosti. Odpověď spíše zahrnuje oblast sociální práce, pomoci potřebným, než starost o duchovní potřeby jednotlivých členů církve nebo nově poznávajících zájemců. Jako u většiny dalších subjektů je i zde pochopení zaměření diakonie omezeno na práci v sociální oblasti. V každém případě, jako podnětnou považuji poznámku o poskytování služeb členům i nečlenům církve.

5.3.7 Slezská církev evangelická augsburského vyznání - SCEAV²⁵

Slezská diakonie (dále jen SD) je nestátní nezisková organizace, která poskytuje své služby v sociálně-zdravotní oblasti, přičemž uskutečňuje praktickou realizaci biblických zásad lásky a služby lidem potřebným a lidem v nouzi.

Duchovní, pastorační péče ve společenství SD má určitou organizovanou strukturu. Pracovník - farářka SCEAV, koordinuje tuto práci, do níž jsou zapojeni duchovní i laici různých křesťanských církví. Ve střediscích SD pravidelně probíhá biblické vyučování, ranní ztišení, výuka křesťanských písní, čas určen pro modlitbu. Tato pravidelnost platí nejen pro uživatele, ale i pro zaměstnance SD ve střediscích, také na ústředí SD a ústředí SCEAV.

Sloužící v této oblasti jsou označováni termínem: farář, pastor, diakon. Také v této oblasti funguje dobrovolnická činnost, kde dobrovolník

ECAV v ČR

²⁴ viz www.ecav.cz

²⁵ Za Slezskou diakonii na otázky odpovídala Mgr. Wanda Stanieková, farářka SD SCEAV

je nápomocný duchovnímu v pastorační péči svým svědectvím víry, přímluvnými modlitbami a organizováním různých duchovních aktivit. Duchovní činnost v SD je zaměřená misijně, evangelizačně. Uživatelé jsou zváni na bohoslužby, biblické hodiny, do křesťanských církví. Také mají možnost návštěv v křesťanských rodinách, kde jsou milé vítání a je jim věnována péče a pozornost.

Výsledky v duchovní a pastorační péči jsou různá, pozvání k Božímu slovu se dostává všem uživatelům i zaměstnancům, ale záleží na rozhodnutí jednotlivců. Někteří přijali víru v Pána Ježíše Krista, také uživatelka jednoho zařízení uvěřila v Krista a přijala křest v 59 letech, je to velká Boží milost.

PRAKTICKÉ POSTŘEHY:

I tato odpověď spíše zahrnuje oblast sociální. V každém případě po osobním rozhovoru s několika zaměstnanci Slezské diakonie, a především díky rozhovoru s paní farářkou, jsem nabyl velmi příznivého dojmu ze setkání s lidmi, kteří se každodenně a velmi prakticky věnují pomoci potřebným.

Bez lásky k službě nebude ani pastore, ani diakonie, ani pomoc přestárným apod. nikdy úplná. Stane se pouhou povinností nebo způsobem obživy

5.3.8 Křesťanské sbory²⁶

1.) Není organizováno, ale děje se dle potřeb, dobrovolně, starší sboru to sledují a reagují na potřeby

2.) Struktura – starší sboru (3) byli voleni, a bratři a sestry slouží podle obdarování, duchovních darů (dary pomáhají starší věřícím rozpoznávat

²⁶ Za Křesťanské sbory odpovídal Samuel Húšť, starší sboru KSB ve Zlíně.

a rozvíjet).

3.) Navzájem si sloužíme, starší sboru, jak učí Písmo, dbají na 2 důrazy:

a) pravidelně se scházejí ke konkrétním modlitbám za jednotlivce, což vede ke konkrétní pastýřské službě; b) vyučování, kázání – vedoucí k duchovnímu růstu sboru

4.) Potřeb je hodně a straší sboru - „vedoucí“ – konají svoji úlohu při zaměstnání, rodině, což je náročné.²⁷

Schází systematická pastorační výchova

5.) Diakonii v takovém slova smyslu nemáme. Rozvíjíme službu mezi dětmi, dorostem...

PRAKTICKÉ POSTŘEHY:

Uvědomuji si mnohdy velké rozdíly mezi uchopením sociální péče a šíří záběru pastorační péče, jaké se vyskytují v praktikování těchto pojmů mezi jednotlivými církevními společenstvími. V jednom zásadně slouží pouze vysvěcení a církvi placení duchovní, v jiném je nutné se spolehnout pouze na práci laiků. Nikde jsem se nesešel se zásadní studií, která by upřednostňovala jeden z těchto dvou systémů. Každý má své nedostatky a každý z nich má své velké přednosti. Výsledky závisí vždy a pouze jen na jednotlivcích a jejich ochotě být naplněni Duchem svatým a nechat se jím vést.

Úkolem této práce není hodnotit a soudit, nýbrž brát ponaučení, vybírat praktické postřehy. V odpovědi Křesťanských sborů je jako samozřejmý brán model volby sborových činovníků, kteří mají na starosti pastorační/sociální péči, biblické vyučování. Ti jsou vybíráni sborem, vlastním společenstvím, které je zná, navíc na základě obdarování duchovními dary. Nejsou tedy dosazení shora, což by mohlo v některých případech vést k odtrženosti od reálné praxe – dosazený pracovník

²⁷ Křesťanské sbory nemají zaměstnané pastýře na plný úvazek, veškerou práci vykonávají laičtí pracovníci.

ne vždy bude přijat, ne vždy si sedne s okolím, ne vždy rozvine pro práci své dary. To ostatně platí pro oba modely.

5.3.9 Apoštolská církev - AC²⁸

1.) Náš sbor má pastorační péči především zajištěnou skrze strukturu domácích skupinek, kde se rozebírají duchovní potřeby jednotlivců a také se tam řeší a naplňují. Přes tuto strukturu máme vyřešenou i péči o nově příchozí.

2.) Kromě prvního a druhého pastora jsou v našem sboru všichni vedoucí skupinek laici. Do funkce vedoucího skupinky povolává pastor na základě dané situace. Na každém místě shromáždění je také volena rada stanice, kde kromě vedoucího stanice jsou i diakoni.

Jinak věříme, že se duchovní péče uskutečňuje skrze obecenství na domácí skupince, takže vlastně pastoračně tam mohou sloužit všichni členové skupinky.

3.) Máme s tím dobré výsledky, pastoři a diakoni nejsou neúměrně zatěžováni a členové našeho sboru si zvykají si navzájem sloužit.

4.) Občas je těžké v tom udržet řád a brát v úvahu vazby již vytvořených vztahů. Ale i to se dá nějak řešit.

5.) Pod naším sborem zatím nerozvíjíme žádnou organizovanou práci v sociální oblasti. Účastníme se většinou pouze formou finanční sbírky.

PRAKTICKÉ POSTŘEHY:

Model péče o členy skrze domácí skupinky je velmi vděčný, navíc je zásadně biblický. Stejnou formou probíhala prvotní křesťanská setkání v době apoštolů. Úžasná mi připadá myšlenka „učit se sloužit“. I Ježíš používá slova „Učte se“. Nikdo z nás není stoprocentní.

²⁸ Za AC odpovídal František Flek, pastor sboru v Kolíně a Michal Beran, 2. pastor sboru v Kolíně

K odpovědi na pátou otázku bych chtěl dodat, že AC má svůj vlastní odbor diakonie: Diakonii Apoštolské církve. „*Posláním Diakonie je poskytnout platformu a koordinovat činnost svých členů, kteří slouží v charitativní, misijní a sociální oblasti. Podporuje, případně organizuje pro své členy vzdělávání a odbornou poradu v oblasti diakonické práce. Známa je též pomoc narkomanům a jinak závislým lidem - Teen Challenge. Diakonie AC je členem Diakonie v ČR, která sdružuje jedenáct podobných sdružení nekatolických církví.*“²⁹

5.3.10 Křesťanská společenství - KS³⁰

1) Není žádná jednotná organizace. Členové se navštěvují vzájemně, spontánně, není žádná řízená struktura. Ale samozřejmě mohou existovat určitá pověření v rámci toho kterého sborů nebo misijní skupinky.

Cílenou pastorační činnost ale obvykle vykonávají členové staršovstva, tedy sborem kooptovaní starší.

2.) Sborny Křesťanských společenství jsou obvykle velmi otevřené, nefungují v nich nějaké zvláštní, demokratické principy, tím myslím, že nebývají svázány organizačními řády, demokratickými volbami apod. My jsme tady v Turnově v téhle věci svým způsobem výjimkou, protože se tyto principy snažíme dodržovat.

3.) Určitě je to práce s lidmi na okraji. Myslím, že tady působíme mnohem častěji než členové jiných společenství.

4.) Chyby? Každý si může zvolit svého pastýře, přesto k nim ale mnozí chovají nedůvěru. Samozřejmě je tu i problém času, tzn. „hasí“ se jen nejdůležitější věci.

5.) Zde záleží na jednotlivých sborech či skupinách. Někteří jsou aktivnější. Není žádná globální církevní organizace, protože jsme

²⁹ Apoštolská církev [online], odbor Diakonie apoštolské církve; Dostupné na WWW: <http://www.apostolskacirkev.cz/view2.php?rstema=36&stromhmenu=6:21:36>

³⁰ Za KS odpovídali Ing. Pavel Marek a Ing. Michal Kořátko, oba členové staršovstva sboru KS v Turnově

specifickým církevním tělesem.

PRAKTICKÉ POSTŘEHY:

Uchopit a pochopit strukturu KS je nemožné, žádná neexistuje. Stejně tak nejsou žádná obecná pravidla. Přesto ale jejich skupinky rostou, byť jsou mnohdy jen jakýmsi „průtokovým ohříváčem křesťanů“. Jejich počet se často mění a není stabilní a také zde se potýkají s nedostatkem zájmu o službu.

Aktivně však je používána modlitba a starost o emotivní potřeby členů společenství.

Z čeho si určitě je možné vzít příklad, je entuziasmus, se kterým se tito charismatičtí křesťané věnují skupinám na okraji naší společnosti. Tato skutečnost je vlastní letničním i charismatikům. Já sám už dlouhodobě přemýšlím, jak se začít systematicky věnovat stále rostoucí skupině asiátů v českých zemích.

5.3.11 Bratrská jednota baptistů - BJB³¹

- 1.) Organizovanou strukturu nemá, probíhá neformálně prostřednictvím vzájemných návštěv nebo např. posezením v pohostinském zařízení; očekává se zejména od kazatele.
- 2.) Organizovanou strukturu nemá.
- 3.) Jenom ne další úřady, vůdce, dozorce apod. Neformální zájem o druhé, který vychází z přátelství a ne z funkce, sluší dnešnímu křesťanství lépe.
- 4.) Nedaří se navštěvovat se a setkávat se mimo neděli z časových důvodů tak často, jak bychom sami chtěli.
- 5.) Termín diakonie v našem sboru nepoužíváme, v rámci Jednoty (BJB)

³¹ Za BJB otázky vypracoval Mgr. Petr Červinský, kazatel sboru BJB v Liberci

existuje odbor diakonie, který sdružuje sborová komunitní, charitativní nebo jiná centra.

PRAKTICKÉ POSTŘEHY:

Bratr Červinský byl ve svých odpovědích velmi neortodoxní. Uznávám, že fungování na přátelském základě je mnohdy velmi pozitivní. A není vlastní pouze baptistům. Pokud je zájem o druhé neformální, jedná se o skutečný zájem o člověka, o jeho věčný ale i všední pozemský život, není veden s bohorovným, normotvorným, kárajícím záměrem, pak takováto služba obohacuje oboustranně.

5.3.12 Jednota bratrská - JB³²

V JB je každý sbor samostatný a na druhých nezávislý, proto model a terminologii, kterou používám, platí jenom pro liberecký sbor JB.

1.) To jsou z našeho pohledu tři různé oblasti. Diakonská péče je sociální péče; pastorační péče je péče o křesťany, členy místního Těla Kristova viz 1Kor 12,25; budování vztahů s přáteli Církve a jejich duchovní růst není v našem chápání ani pastýřská ani diakonská péče. Pojem "péče o duchovní růst" s takovými lidmi vůbec nespojujeme, protože nemůže duchovně růst ten, kdo se ještě nenarodil z Ducha, viz Jan 3,1n.

Co se týče diakonie - odpověď je pod otázkou 5; pokud jde o pastýřskou péči, ta není v našem sboru živelná a příležitostná, ale systematická. Cílem není "hašení problémů", to je často už úplně pozdě, ale "prevence". Tou nejlepší prevencí je život v Těle, kde každý úd zná své místo, svého pastýře a je součástí menšího a pro něj v rámci možností co nejvhodnějšího společenství, se kterým spolu žije svůj duchovní život. Z těchto a z různých dalších praktických důvodů není setkání těchto skupinek "evangelizační", tj. nepoužíváme skupinky jako nějaký

³² Za Jednotu bratrskou odpovědi zaslal Igor Maduda, správce sboru JB v Liberci

"evangelizační" nástroj a skupinky jsou do jisté míry pro nově příchodí uzavřené. Jak bychom pak mohli zaručit např. udržení zpovědního tajemství? Nemícháme proto dohromady "pastoraci" a "evangelizaci". Každé řešíme svým způsobem.

2.) V našem sboru existuje struktura tzv. domácích skupinek. Skupinky nejsou jedním z programů sboru, ale základním kamenem sboru. Jinými slovy, neříkáme, že sbor má domácí skupinky, ale že domácí skupinky spolu tvoří sbor. Každý nový člen sboru se zároveň stane členem jedné z domácích skupinek.

Každá skupinka má svého vedoucího a zaběhnuté označení je "vedoucí domácí skupinky"; on/ona je prvním pastýřem lidí ze skupinky. Vedoucí není volen, je povolán vedením sboru. Ve vašem slova smyslu nejsou tyto vedoucí "profesionálové", tj. "duchovní", ale "laici". Nicméně je jim věnována nejvyšší péče ze strany vedení sboru, jestli chcete "duchovních" a jsou považováni za "spolustarší sboru". Tito lidé jsou opravdovými dělníky Božího království. Vedením sboru jsou pravidelně budováni, vzděláváni a je jim všemožně pomáháno, aby kompetentně stáli ve službě, do které je Bůh povolal. Jednou měsíčně se všichni scházejí a pak jsou vedoucím DSk k dispozici a slouží jim tzv. oblastní pastýři.

Službu vedoucích domácích skupinek považujeme při budování církve za klíčovou a jsou pro nás naplněním reformační zásady o obecném kněžství všech věřících. Služebníci na plný úvazek, nebo částečně zaměstnání ve sboru, ("profesionálové") mají v podstatě jediný úkol: sloužit těmto lidem a připravit svaté na dílo služby, aby tito mohli žít Kristovským způsobem života ve svém běžném všedním dnu, viz Ef 4,11-16. Z toho důvodu u nás vůbec nepoužíváme označení jako "laik" a "duchovní".

3.) Na tuto otázku nedokážu odpovědět, protože se ptá na věci, které nejsou příliš měřitelné. Možná jistým "výsledkem", nebo spíše ovocem může být relativně vysoká míra aktivních členů sboru, nebo příliv

a dorůstání nových služebníků.

Otázka čím bychom mohli obohatit jiná společenství, se také nedá zodpovědět, protože na naši práci jen těžko může hledět z perspektivy situace druhých společenství a po pravdě řečeno se tím vůbec nezabývám. Vzájemného poučování je po církvi dost a dost. Neznamena to, že bychom byli před jinými uzavřeni, kdo chce našemu způsobu porozumět, tomu umožníme do všeho nahlédnout, ale je na něm, co z toho může pomoci jeho společenství, my máme mandát jenom pro oblast nám svěřenou.

4.) Podobně jako otázka předtím - nedá se moc odpovědět. Není to tak, že bych byl se vším spokojený, jsou různé problémy, ale to jsou spíše obvyklé "provozní" záležitosti, jako jsou všude, kde se něco dělá. Naším cílem je cesta, po které jdeme. V tom smyslu jsem spokojený. Z tohoto pohledu se nám relativně podařilo to nejdůležitější - rozbít v myslích členů takovou tu obecnou představu o církvi jako o místě kde jeden - dva něco dělají a ostatní jim přihlížejí. Naopak - většina členů vidí církve, potažmo sbor jako Tělo Kristovo a ne jako valnou hromadu jednotlivců. Pokud se nám něco opravdu nepodaří, tak je to tehdy, když se nám nepovede získat člověka pro toto chápání místního Těla církve.

5.) Sbor v roce 1993 založil Diakonii Beránek, která pečuje o staré a nemocné lidi v Liberci formou návštěv, pomoci při úklidu, nákupu a dovozu obědů. Jako správce sboru se pravidelně setkávám s ředitelkou, která je členkou sboru a pomáhám jí držet celkovou vizi a taky jí pomáhám v praktických věcech. Sbor je veden k porozumění, že i když je Diakonie samostatný právní subjekt, neznamena to, že se ho to už více netýká, ale že Diakonie je prodlouženou rukou sboru a praktickou službou na poli Božího království v našem městě. Diakonie tak může počítat s celým backgroundem sboru, který jí je k dispozici. V tom je sbor a Diakonie také součástí jednoho Těla.

PRAKTICKÉ POSTŘEHY:

V této obsáhlé odpovědi zazněly tři velmi důležité podněty.

- prevence je lepší než hasit vzplanuté plameny;
- práce v menších skupinkách, které mají své vedení a své někdy samostatné, jindy společné cíle
- odbourání předsudku, že pracují jen někteří. Církev nesestává ze samostatných jednotlivců, ale je jedním, společným tělem.

Vize menších skupin v novozákonním vzoru se opakuje a zdá se být v praktickém životě na konci prvního desetiletí 21. století velmi nosnou.

5.3.13 Starokatolická církev v ČR³³

1) Má organizovanou strukturu. Správu diakonie na celocírkevní úrovni vykonává arcijáhen (momentálně neobsazená pozice).

Členové farních obcí se s duchovním vídají na bohoslužbách a dalších akcích organizovaných farnostmi (tj. tak 2-3x týdně). Pokud někdo cítí potřebu osobní návštěvy duchovního, většinou o ni sám požádá. Samozřejmě jsou i v rámci farností skupiny přátel, kteří se vídají častěji i mimo bohoslužebné dění, ale to je myslím celkem přirozené a běžné.

2) Jsou do ni zapojeni duchovní i laici. Je jednou z hlavních náplní činnosti jáhnů.

3) Výsledky jsou dobré, zvláště pastorační centra Communio, která fungují pro všechny bez ohledu na vyznání či konfesní příslušnost, mají výborné výsledky.

4) Problém máme se získáváním finančních prostředků.

5) Organizují jednotlivé farní a filiální úřady, mimo to ještě na několika

³³ Za Starokatolickou církev v ČR odpovědi vypracoval Petr Jan Vinš, sekretář biskupa

místech funguje středisko Communio.³⁴

PRAKTICKÉ POSTŘEHY:

System fungování je na první pohled obdobný, jako v CŘK. Má svou nevýhodu v tom, že pokud by se méně průbojný člen nepřihlásil o svá práva (jakože si myslím, že se mnohdy opravdu o ně sám nepřihlásí), nebude mít v duchovní oblasti žádnou výraznou oporu. V takovémto systému pak závisí na osobnosti jáhna a dalších zainteresovaných duchovních, nakolik svědomitě bude o své svěřené ovečky pečovat.

Pokud se týká sociální oblasti, opět je nabízena pomoc bez ohledu na konfesijní vyznání. A to je dobře.

5.3.14 Federace židovských obcí v ČR - FŽO³⁵

Především, že při odpovědích na nastavené otázky by záleželo na dané židovské obci, zda sdružuje ortodoxní nebo konzervativní židy, případně ty, co vůbec nejsou dotováni pod Židovskými obcemi (chasidi, reformní).

1.) Předně – být židem neznamena být nutně věřící. Mnozí na bohoslužby nechodí. Proto péče nezahrnuje pouze duchovní potřeby, ale například i zásobování košer potravinami, a různé další informace. Rabinát zajišťuje služby duchovního. Pověřený rabín vykonává např. pohřby, Kantor bývá v obci častěji, v případě Liberce tak 1x měsíčně.

Na duchovního se lze kdykoliv obrátit – během pravidelných bohoslužeb, svátků, šábesu. Kdokoliv jej může požádat o návštěvu, rozhovor apod.

2.) Rabíni, kantoři i šámesové (cosi jako kostelníci) jsou placenými lidmi.

Rabín, oproti ostatním není volenou funkcí, ale funkcí získanou.

³⁴ Starokatolická církev v ČR [online], odd. Sociální služby; Dostupné na WWW: <http://www.starokatolici.cz/social.html>

³⁵ Na otázky odpovídala paní Lea Adamová, tajemnice Židovské obce Liberec

Ne všichni, kteří vystudují rabínskou školu, se nutně stanou rabíny. K tomu je potřeba mít i další předpoklady.

3.) Velkou předností je dlouholetá tradice a zaužívaná starost jedněch o druhé, která je základem židovství.

Další výhodou jsou demokratické principy ve volbě rabína a vzájemných vztazích mezi prostými a duchovními.

Na nevěřící židy není hleděno spatra, protože život obce není pouze náboženský, zahrnuje i kulturní a další oblasti a do nich se zapojují právě i nevěřící kolegové.

4.) Pociťovaným nedostatkem je nedostatek rabínů. Více duchovních.

5.) Jak již bylo řečeno, vzájemná pomoc je jednou ze základních židovských povinností. Návštěva nemocných, pomoc nemohoucím je vžitá a automatická. To je to, co udržovalo židovskou komunitu odjakživa nad vodou, protože mezi ostatními lidmi to není zvykem. Ale právě nechápavost okolního světa ve věci péče o druhé na druhou stranu vždy komunitě komplikovala život.

Sociální péče je zčásti organizována přes Federaci židovských obcí – např. příspěvky na léky, kompenzační pomůcky, repatriaci, zdravotní péči v rámci komunity pro její členy. Z druhé části ale zahrnuje péči organizací, které ve Federaci nejsou. Nově například projekt sociální péče pro seniory v Liberci a další organizace, viz web Federace.³⁶

PRAKTICKÉ POSTŘEHY:

Na tento rozhovor jsem se těšil. Už jen pro konfrontaci dvou rozdílných pohledů: starozákonního s tradicí a novozákonního, mnohdy bez ochoty vnímat poselství Starého zákona. Překvapujícími pro mne byly následující

³⁶ Federace židovských obcí v ČR [online], projekty FŽO, sociální oblast; Dostupné na WWW: http://www.fzo.cz/prf_soc.do nebo

Židovská obec v Praze [online], sociální a zdravotní péče; Dostupné na WWW: http://www.kehilaprag.cz/mambo/index.php?option=com_content&task=view&id=79&Itemid=56

podněty:

- ochota akceptovat nevěřící členy židovské obce, v rigidním křesťanství věc patrně nepřípustná, takovíto lidé by byli nazváni odpadlíky, zde však mají své místo
- na druhou stranu i zde se spoléhá na aktivity druhých, sama paní tajemnice je toho příkladem, předpokládám, že co pro obec neudělá, tak nebude
- je možné, že právě přílišné lpění na tradicích, a to nejen u členů židovské obce, i u jiných společenství, vede k duchovní ospalosti a nezájmu o dění kolem; stávám se divákem, nikoliv spoluaktérem
- židé považují pomoc druhým za naprosto samozřejmou a automatickou, jakoby i myšlenka na její absenci byla nepřípustná; v tom, alespoň pro mne, spočívá hluboké poselství.

5.3.15 Církev Ježíše Krista svatých posledních dnů - Mormoni³⁷

1.) Otázkou vymezená činnost má v naší církvi svou strukturu. Důraz je kladen na to, aby tato činnost nebyla založena na povinnosti ale na vztahu. Pracují v ní:

Domácí učitelé – muži navštěvující rodiny. Každý plnoletý muž může přijmout kněžství, tj. vykonávat mj. i péči o rodiny v církvi. Domácí učitelé jsou důvěrníky rodiny, dbají na to, aby rodina byla v pořádku – ať už po duchovní nebo hmotné stránce. Rodiny si je mohou kdykoliv zavolat a to včetně finančních problémů.

Navštěvující učitelky – ženy navštěvující jiné ženy. Účel je obdobný, ale vychází se z potřeb žen, včetně těch praktických.

³⁷ Za CJKSPD odpovídal Miroslav Novotný, vedoucí odbočky v Hradci Králové

Domácí učitelé i navštěvující učitelky vykonávají návštěvy vždy ve dvojicích.

Vzájemné vztahy se navazují i v rámci akcí či jiných příležitostí v životě odbočky.

2.) Muži – kněží nejsou voleni, jsou ustanoveni v kněžské linii. Jsou povoláváni např. na základě porady předsednictva odbočky. Rodina, kterou mají domácí učitelé navštěvovat, vždy danou dvojici musí schválit.

3.) Výše představená práce je božsky zjevený program., který je velmi důležitý a jednoznačný. V této otázce zmiňované „výsledky“ ale nevím jak měřit. V každém případě se v této práci odráží ochota jednotlivce k následování Spasitelova příkladu: „*Jako jsem já miloval vás, i vy se milujte navzájem.*“ Výsledky ale samozřejmě závisí na jednotlivém člověku.

4.) V téhle věci je spíše potřeba vidět věci v čase. Jsou období v životě církve, kdy se stane, že někteří věrní, obrácení odejdou a pak samozřejmě chybí v práci sboru, v návštěvách apod.

Kdo v práci učitelů a učitelek neprospívá, existuje snaha jej podpořit, věci rozebrat, vysvětlit. Ve výjimečných případech ale může být i nahrazen.

Protože ale často v církvi chybí síly, mnohdy musíme k návštěvám využívat i služby misionářů.

5.) V ČR není žádný dům sociální péče. Církev je zde relativně mladá.

Pomoc potřebným je ale naprosto běžnou záležitostí. Členové církve platí desátky, vybírají i tzv. postní oběti, tzn. dary dle svého uvážení. Tyto peníze jsou používány pro pomoc potřebným na celém světě. Je distribuována prostřednictvím místních církevních organizačních jednotek. Takže například během letošních povodní jsme na Pardubicku mohli pomoci ve Škole Svítání.

PRAKTICKÉ POSTŘEHY:

Tento rozhovor jsem vedl jako poslední, ale v mnohém mne obohatil jako žádné předchozí. Mormoni mají v těchto věcech zaužívaný systém. Jsou některé z popsaných věcí, které mají s adventismem dokonce společné.

Velký přínos jsem viděl v zacílení na ženy a v druhém případě na rodiny.

Předností je práce ve dvojicích, známá především z práce Svědků Jehovových a mormonů. Docení ji ten, který může porovnat práci samostatnou a v páru.

Důraz bratra Novotného na službu skrze budování vztahu, nikoliv kvůli povinnosti, byl v telefonu pronesen s láskou a skutečným vědomím nutnosti vztahů a ne předpisů.

Stejně tak zajímavou oblastí je působení misionářů v zahraničí, jejich systematická příprava a svědomité vykonávání věci. Za sebe přiznávám, že se o tom budu při chystaném osobním setkání chtít dozvědět více.

6. SHRNUÍ A PRAKTICKÉ NÁMĚTY DO PRAXE

6.1 *Hlavní úkol pastorače a diakonie je vytvořit dobré zázemí pro evangelizaci*

V minulosti odešla řada lidí získaných při evangelizačních kampaních, (předpokládám, že se nejedná o jev výlučně platný pro Církev adventistů). Možná to bylo proto, že jsme jim nepomohli zakořenit v novém společenství církve. Možná to byl určitý nedostatek církve, která pro tyto lidi nevytvořila podmínky k duchovnímu rozvoji a „nevmilovala tyto lidi do svého společenství“.

Pastorače je mnohem důležitějším ingredientem života církve než si většina členů a kazatelů připouští. Ve skutečnosti církev sestává z velmi „nesourodého materiálu“ – do této rodiny přicházejí lidé různého věku, zkušeností, rodinných konstelací, zkušeností, sociálního a vzdělanostního statutu... a mají vytvořit jedno společenství. Mají společně i individuálně duchovně vyrůstat v tomto rozmanitém společenství, mají se mít rádi a společně sloužit jedné velké věci. To není možné bez Boží pomoci a společného úsilí. Do tohoto společného úsilí patří pastorační péče – v širším smyslu péče diakonská (lidé pečují vzájemně o sebe) a péče pastorační. Pevné společenství nemůže nikdy vzniknout bez pout mezi jednotlivci. I v církvi platí sociologické zákonitosti tvorby komunity. Bez citových pout a společného prožívání a péče se „cizí skupina“ (outgroup) lidí nemůže stát „vlastní skupinou“ (ingroup). Dobrá pastorační péče je důležitým nástrojem pro zakořenění lidí v církvi, pro jejich osobnostní a duchovní růst, pro jejich motivaci ke službě a pro vytváření láskyplného pečujícího společenství. „Když mně bylo pomoženo, mám chuť a potřebu pomáhat jiným.“

Evangelizace má dvě základní složky, které jsou vzájemně provázané. Jedna složka je aktivní, verbální evangelizace: zvěstování poselství

o spasení v Kristu. To děláme mnoha různými způsoby: slovem obrazem, knihami, osobním svědectvím apod.

Druhá složka je jiná, jinak aktivní – péče o získané lidi uvnitř církve. Ve skutečnosti jde o „pomocnou“ složku. Jde o podpůrnou službu – slovo podpůrná neznamena „podřízená, nižší, méně důležitá“, ale jiná, stejně důležitá. Zde je stejný princip jako při stvoření manželského páru. Bůh stvořil Adama a pak k němu Evu, ženu jako „pomoc“. Ne nižší, méně důležitá, slabší, ale jiná, stejně důležitá. Jako muž bez ženy a žena bez muže nejsou plně člověkem, tak slovní evangelizace bez pastýřské péče (diakonie) není plně evangelizací.

Na církvech se vztahují sociologické a psychologické zákonitosti jako na každé jiné společnosti.

Psychologové ve vztahu k jedinci rozlišují dva typy skupin – „vlastní“ (do které se člověk rodí, názorově spojuje) a „cizí“ (do nich pouze nahlíží, ale není jejich součástí). Dítě se do „vlastní skupiny“ (rodiny) rodí a nevolí si ji. Dospělý člověk si své skupiny volí na základě dobrovolného rozhodnutí – když mu nabízejí to, po čem touží, co potřebuje. (Zmínka o pyramidě lidských potřeb, Maslow) Členství ve skupině je přínosem pro vstupujícího jednotlivce a také pro skupinu (sbor). Jde o oboustrannou výměnu hodnot a užitek.

Socializace = integrace člověka do „sociální skupiny“. Je to proces, kterým se člověk stává plnohodnotným členem daného společenství. Člověk je tvor sociální, plně spokojeně může žít pouze ve společenství druhých. Když přichází do nové skupiny, potřebuje „zakořenit“ – začlenit se, najít své místo, roli. Jen tak získá pocit vlastní identity. Vztahy ve skupině jsou obousměrné (dávající i přijímající). Lidé, kteří chtějí pouze brát a nejsou ochotni dávat a přinášet, nejsou schopni integrace. Jde o parazitismus a ne o obohacující vztah.

Dalším faktorem je sebeuplatnění, seberealizace. Ke štěstí člověka v rámci společenství přispívá i sebeuplatnění člověka, uplatnění a rozvoj

schopností, vykonávání práce pro společenství, zaujetí určitého postavení, role a z toho vyplývající uznání a úcta ze strany druhých. Seberealizace a získání uznání buduje pozitivní sebepojetí člověka. Sebepojetí je nejdůležitějším klíčem ke štěstí člověka. Každý člověk si na základě pozorování reakce druhých na sebe vytváří názor o sobě, obraz sama sebe. Pokud je negativní a člověk trpí komplexem méněcennosti, člověk je nešťastný, objevují se duševní nemoci, narušené vztahy apod. Pokud je pozitivní, přispívá to k aktivitě, otevřenosti, dobrým výkonům, méně zklamáním...

Principy „skupinové dynamiky“. Přestože církve se řídí předně duchovními principy, jako společenství lidí na ni platí i zákonitosti jakéhokoliv jiného společenství lidí. Z pohledu sociální psychologie a sociologie je nutné rozumět tzv. „principům skupinové dynamiky“. Člověk není tvor individualistický, ale společenský – je výrazně závislý na interakci s druhými. Lidé se v prostředí skupiny chovají jinak než když jsou sami, skupina má nezanedbatelný vliv na jejich myšlení, pocity, komunikaci, rozhodování i jednání. Pozitivně nebo negativně ovlivňuje jejich práci i dosahování různých cílů, Mezi faktory „skupinové dynamiky“ můžeme zahrnout například: očekávané a hrané role, sociální status, formy vůdcovství, názorovou polarizaci, facilitace aktivity, názorová a hodnotová deindividualizace a další.

6.2 Evangelizace bez následné péče je polotovar

Potřeba integrace lidí do společenství. Tajemství úspěchu církve určité leží na duchovní rovině, kdy lidé pod vlivem Božího slova a Ducha prožívají vnitřní proměnu. Tuto „část“ evangelizace dělá Duch svatý a částečně věřící svým svědectvím studiem Písma s lidmi, modlitbami, duchovní kvalitou sborového společenství. Avšak v bezprostředním sepejetí existuje i druhá – více lidská, sociální rovina evangelizace. To je akceptance a atraktivita společenství. Lidé do církve nevstupují pouze

kvůli „pravdě“ (až na určité výjimky). Jednou z hlavních psychologických potřeb (nezávisle na věku) je potřeba společenství, identifikace s druhými lidmi – ve které dosahujeme naplňování všech ostatních psychologických potřeb (bezpečí, lásky, uznání, seberealizace, komunikace, vědomí vlastní hodnoty, smysluplné činnosti apod.). První příklad: Bůh komplexní princip evangelizace znázornil způsobem stvoření člověka. Samotný muž nebo samotná žena „nejsou plně člověkem“, osamoceni jsou pouze „půlkou“. Podobně k sobě patří aktivní verbální evangelizace a pečující pastorační diakonie. Kdykoliv církev podcenila jedno na úkor druhého, s určitým časovým skluzem se to vymstilo. Přecenění evangelizace na úkor péče neumožní dozrání vzájemných vztahů, lidé ve společenství nezakořenění a později z něj zklamaně odcházejí. Přecenění pastorační diakonie na úkor aktivní evangelizace vede k uzavření sboru do ghetta a po určité době vyústí v konzumní křesťanství pojmávané pouze jako sociálně-kulturní vyžití členů církve. Z církve se stane pouhé „zábavní centrum“. V době komunistické vlády státní úředníci nebránili církvi, „aby se nábožensky vyžívala“ – neměla však vykonávat žádnou evangelizační činnost. Cílem Božího nepřítele je uzavřít církev do soběstředného prostoru, kde se po určité době začnou vztahy přirozeně kazit. Božím plánem je všestranná vyváženost: verbální zvěstování má být vyváženo diakonskou péčí a praktickou pomocí v domovech lidí; lidská aktivita musí být vyvážena zbožností a spiritualitou; protiváhou aktivity a činnosti je spoléhání na Boha v modlitbách; oslavné bohoslužby uvnitř církve musí být vyváženy vyjitím z modliteben k lidem. Druhý příklad: Církev se ve své podstatě podobá lidskému tělu. Evangelizace se podobá kostře a diakonie měkké tkáni. Obě složky jsou stejně důležité a umožňují život organismu. Kostra nemůže žít bez ostatní tkáně a tkáně nejsou schopny pohybu bez kostí. Žádná továrna na světě si nemůže dovolit „výrobu pro sběrné suroviny“. Žel, mnohé sbory se takto chovají. Evangelizují a pak nepečují o nově příchozí. Evangelizace bez následné péče je „výrobou pro sběrné suroviny“. Lidé uslyší evangelium, zajímají se, poznávají, přicházejí,

ale pak cítí, že o ně není zájem a zase odcházejí. Častokrát ještě dál od Boha než byli předtím. (Mt 23)

Fáze duchovního procesu. Duchovní proces spasení v životě člověka má řadu fází a žádnou z nich není správné podcenit: pocíťované potřeby (vliv Ducha sv.); kontakt a nabídka naplňování potřeb; zázrak obrácení a duchovního „prozření“; osobní spasení a poznání Spasitele, kontakty s církví a křest do církve; sociální a duchovní integrace do rodiny místního sboru; duchovní vzdělávání a ukotvení ve víře; příprava ke službě, vztahové provázání se sborem a společná práce pro Boha a bližní; společné řešení životních, rodinných, pracovních, rodinných a osobních problémů přicházejících jako běžná součást života a služby pro Boha.

6.3 Praktická spolupráce obou složek

Z biblického výčtu duchovní darů, které Bůh dává lidem ke službě (3 biblická místa: Řím 12, 1 Kor 12, Ef 4), vyzvednu pouze dvě kategorie obdarování a z nich vyplývající služby.

A. Evangelizace: Bůh dal mnoha lidem dar mocně kázat slovo, modlit se, učit druhé a dokonce dělat zázraky a tím vším aktivně evangelizovat. Tyto Bohem dané schopnosti jsou výrazně extrovertní. Mnoha řečnickým schopnostem se lidé mohou naučit, avšak vlastní duchovní charisma je Božím darem. Tito lidé jsou zpravidla dobrými řečníky, učiteli, kazateli a vedoucími – jsou vybavení mocí slova. Tuto službu představují v biblické historii postavy jako Eliáš, Jan Křtitel, Pavel, Petr, Jakub a další. Byli to mocní řečníci, kteří rádi a úspěšně kázali ve velkých shromážděních. Velká shromáždění lidí je dokázala inspirovat k mocným a nezapomenutelným proslovům a kázáním. Lidé pod vlivem jejich slova dělali pokání, zanechávali hříchů a odevzdávali svůj život Bohu. Tito aktivní evangelisté však musí svá slova doprovázet i praktickými činy. Lidé v církvi by si těchto lidí měli vážit a poskytovat jim dostatek příležitostí, aby Bohem svěřené dary efektivně využívali. Druhou kategorií duchovních

darů, jsou dary

B. pastýřská péče: Tito lidé možná nejsou vybaveni schopností přesvědčivě mluvit, ale schopností milovat, povzbuzovat, trpělivě poučovat, vysvětlovat, vést a zapojovat druhé do církve a do Božího díla. Dokáží citlivě vnímat potřeby lidí a odhadnout, jaké prostředky jsou důležité pro laskavou péči. Pomocí vyprávění zkušeností umí stimulovat rozhodnutí druhých k duchovnímu růstu, umí přirozeně navazovat kvalitní mezilidské vztahy a zapojovat jiné do různorodé služby. Nedělá jim problémy když pracují v ústraní s jednotlivci nebo v malých skupinách. Jejich velkou devizou je schopnost empatického, trpělivého naslouchání a povzbuzování. V Bibli nacházíme mnoho příkladů a příběhů pastorační služby lidí, kteří svojí skrytou službou pomohli k dozrání velikánům víry. Jsou to předně matky v Bibli (Sára, Jochebed, Anna, Marie), učedníci jako byl Izaiáš, Jan, Filip, Timoteus, Titus a další. Jejich silnou stránkou byla pastore. Pečovali o lidi, které získali evangelisté. Pomáhali duchovním dětem duchovně růst a vyžít. Spřátelili se s nimi, přivedli je do sborů, pečovali o ně, zapojili je do práce, povzbuzovali je i v případě, že je duchovně předrostli. Vzácným vzorem obou skupin služebníků byl Ježíš Kristus, v němž se kloubí všechny duchovní dary od Boha. Je důležité podotknout, že ani aktivní evangelisté ani pečující pastýři nedokáží nic bez modliteb a hřejivé atmosféry sboru, v níž se nově příchozí budou cítit skutečně dobře.

Pán Bůh v minulosti mohl takovým týmům žehnat. Jedněm dal mocné slovo, které lidi obrátilo a druhým dal moc lásky a příkladu, aby novým lidem v novém prostředí pomohli duchovně růst. Kladu si otázku, jestli právě toto není biblický návod pro naši evangelizaci. Prosit Boha, ať připraví a otevře srdce lidí pro veřejně kázané evangelium. Možná, že jsme „veřejnou evangelizaci“ ukončili předčasně. Měli bychom se znovu pokusit lidi oslovovat evangeliem. Modlit se za nové příležitosti. Zvat lidi. Využít darů schopných řečníků, aby lidi oslovili evangeliem. Ano moderní člověk není tvrdý jako křemen. Boží slovo je i dnes stejně mocné.

Je zde však ještě obtížnější úkol: změnit naše společenství – aby se stala místem, kde se noví lidé budou cítit jako v duchovním přístavu, v novém domově. V prostředí lásky, trpělivosti, duchovní kvality, dobrých příkladů a všestranné péče. Kde budeme pečovat o všechny – o ty, kterým se už daří duchovně žít i o ty, kterým to ještě nejde. Udělejme si nezbytnou analýzu: co v našem sboru brání tomuto způsobu evangelizace? Jsou to naše stereotypy, sobectví, neochota něco změnit. Pokud nezměníme naše smýšlení a ony stereotypy, pak nebudeme mít úspěch i kdybychom používali sebedůmyslnější evangelizační metody! Jestli od nás vždy odejdou noví lidé a zůstanou jen „staří věřící“, je něco v nepořádku!

Jsem přesvědčen, že toto je Boží cesta ke splnění velkého Kristova pověření: Jděte a kažte celému světu. Kristus dobře věděl, co říká: „Jsem s vámi až do skonání světa“. Příkaz kázat světu evangelium a pečovat o nově obrácené a o všechny v duchovním ovčinci platí dodnes.

7. ZÁVĚR

Změna jakéhokoliv přístupu není možná bez ochoty tuto změnu provést. Hledat nové přístupy v diakonské a pastorační práci znamená ochotu připustit změnu ne toliko modelu, ale především svého osobního přístupu k věci.

V křesťanských ale i dalších náboženských společenstvích, která vycházejí z Písma svatého, vždy můžeme najít určitou inspiraci. Smyslem této práce bylo vyhledat jak ty pozitivní, tak i ty negativní.

Žádná církev nebude růst sama o sobě, bez vlastního přičinění, darem. Alespoň ne dlouhodobě. Je proto velmi důležité objevit souvztažnost mezi evangelizačním a diakonským působením. Diakonie je zásadní součástí života každého náboženského uskupení. Je to Boží plán pro Jeho církev.

Bůh nám ve své laskavosti nabídnul kritéria, modely naší působnosti, nabízí nám dokonce své dary a je ochoten je rozmnožovat. Tím, kdo je teď na tahu, je každý z nás. My jsme na řadě, abychom tento Jeho plán svými životy naplnili.

8. POUŽITÁ LITERATURA

Církevní řád adventistů sedmého dne, Praha, vydala Česko-Slovenská unie CASD, 2006, ISBN 80-7172-962-0

Cress, James A., *Význam laskavého zázemí církve*, b.m., Materiály pro oddělení diakonie ČS Unie CASD, 2006, ISBN neuvedeno

Doležel, Jakub, *Biblické kořeny sociální práce*, Studijní texty do předmětu Základy teologie pro sociální práci, TF JU České Budějovice, Dostupné na WWW: <http://www.tf.jcu.cz/getfile/5ce7968f675df36f>

Doležel, Jakub, *Nárys dějin charitní služby chudým a trpícím - Historické inspirace sociální práce*, Studijní texty do předmětu Základy teologie pro sociální práci, TF JU České Budějovice, Dostupné na WWW: <http://www.tf.jcu.cz/getfile/5ce7968f675df36f>

Havránek, Alexandr, Praha, *Úvahy o pastýřské péči*, vydala Rada Církve bratrské, 1986, ISBN neuvedeno

Klinken, Jaap van, *Diakonia*, Michigan, Mutual Helping with Justice and Comparission, William B. Eerdmans Publishing Company, Grand Rapids, 1989, ISBN neuvedeno

Křišťan, Alois, *Praktická teologie, pastore a sociální práce – mezioborové souvislosti*, Studijní texty do předmětu Základy teologie pro sociální práci, TF JU České Budějovice, Dostupné na WWW: <http://www.tf.jcu.cz/getfile/5ce7968f675df36f>

Křivohlavý, Jaro, *Pastorální péče*, Praha, Evangelikální teologický seminář, 2000, ISBN neuvedeno

Merhaut, Michal, *Působení nekatolických církví v oblasti sociální a charitativní práce v České republice*, Diplomová práce na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2008, Dostupné na WWW:

<http://stag-web.jcu.cz/apps/stag/diplom/index.php?download=10202>

Opatrný, Michal, *Sociální práce a teologie – uvedení do problematiky*,
Studijní texty do předmětu Základy teologie pro sociální práci, TF JU
České Budějovice; Dostupné na WWW:
<http://www.tf.jcu.cz/getfile/5ce7968f675df36f>

Óscai S., *Diakonie*, Praha, vydalo odd. služby Česko-Slovenské Unie
CASD, 1995, ISBN neuvedeno

Pompey, Heinrich; Doležel, Jakub, *Impulzy pro sociální práci církve -
encyklika Deus caritas est*, Časopis Studia Theologica č. 25/2006,
str. 53-61; Dostupné též na WWW:
http://www.upol.cz/uploads/media/Studia_theologica_8_.doc

Smolík, Josef, *Pastýřská péče*, Praha, Studijní texty Komenského
evangelické bohoslovecké fakulty v Praze, Kalich, 1991, ISBN neuvedeno

Whiteová, Ellen Gould, *Svědectví pro církev, svazek 9*, samizdatové
vydání, b.m., b.n., ISBN neuvedeno

Whiteová, Ellen Gould, *Poslové naděje a lásky*, Praha,
Advent-Orion s.r.o., 2005, ISBN 978-80-7172-990-7

ABSTRAKT

KOCIÁN, A.; *Modely diakonské služby ve vybraných náboženských společnostech v ČR - jejich přínosy a negativa pro praxi v Církvi adventistů sedmého dne*. České Budějovice 2009. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra praktické teologie. Vedoucí práce Alois Kříšťan.

Klíčová slova: diakonie, diakonská péče, pastore, pastorační péče, církve, sociální péče

Starost o duchovní stav a sociální zázemí členů jakéhokoliv náboženského seskupení, v kterémkoliv místě světa, by měla být naprosto přirozenou a automatickou záležitostí. Skutečnost, že se tato činnost liší nejen mezi církvemi a náboženskými skupinami, ale že se někdy může lišit i uvnitř samotných společností, je věc naprosto pochopitelná. V této práci jsou shromážděny postřehy z diakonské / pastorační praxe v některých vybraných náboženských společnostech v České republice.

Závěrečné dvě kapitoly shrnují sebrané výsledky a snaží se naznačit, jakým způsobem by bylo možné je převést do stávající praxe.

ABSTRACT

Models of diaconal service in selected religious associations in the Czech Republic – it's benefits and shades for the Seventh Day's Adventism practices.

Key words: deaconship, diaconal work, pastorate, pastoral ministry, church, social care

Take care of the membership's spiritual condition and social background of whichever religious association, in whatever place in the World, should be absolutely natural and automatic matter. Reality, that this activity could be different not only among churches and religious associations, but sometimes it differs also inside of the very church itself, is as clear as day. In this bachelor's work are collected observations of diaconal / pastoral practices in selected religious associations in the Czech Republic.

Last two chapters give a summary of collected results and exerts to imply which way could be possible to apply it in the common practice.